Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous)
Shivajinagar, Pune-411005. Maharashtra.

VOLUME 11, ISSUE 3 **MARCH 2026**

MODLIB: E-Bulletin of Library & Information Centre

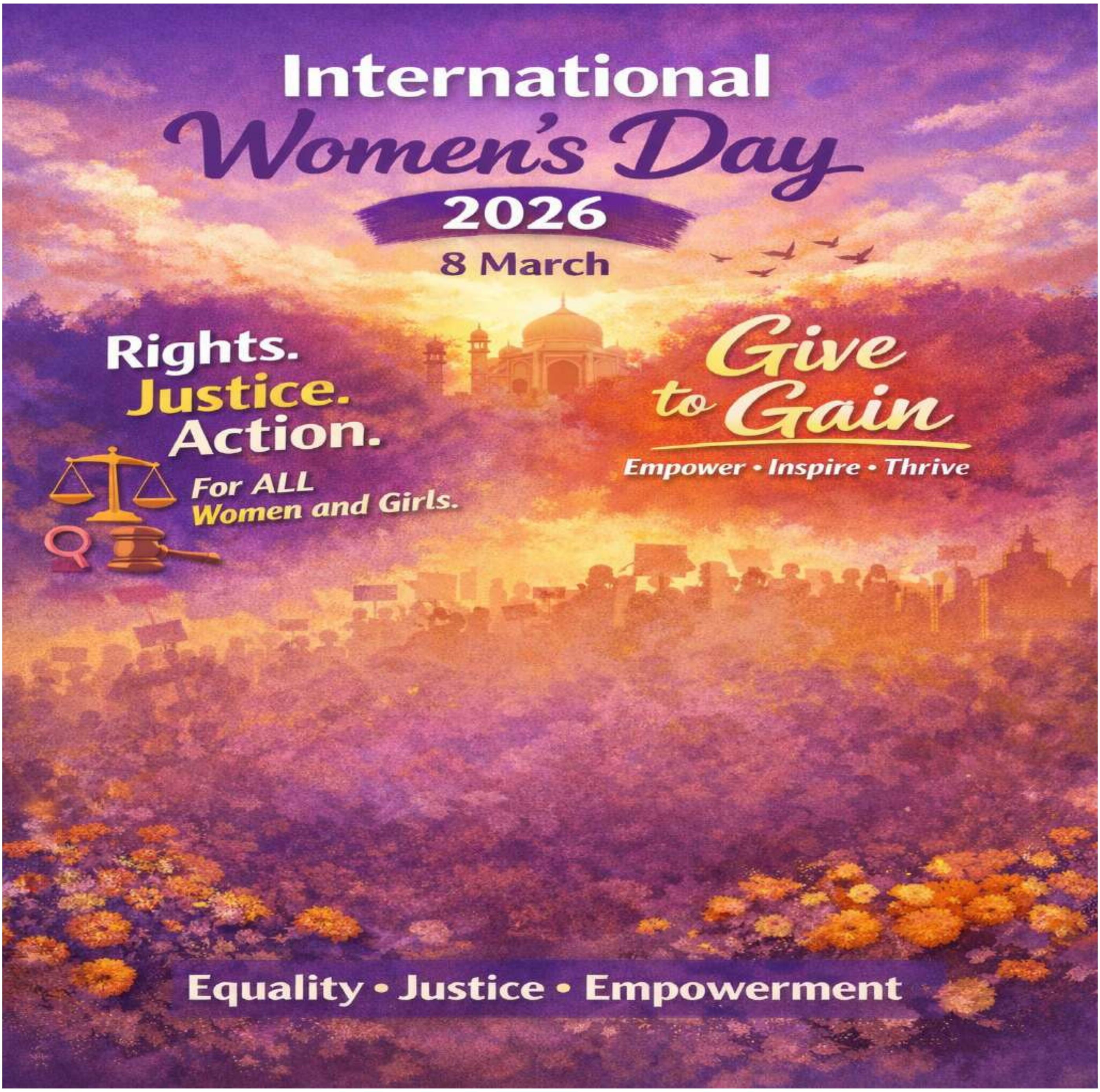

E-bulletin published by:
Prof. Dr. Nivedita G. Ekbote, Principal, MCASC (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5.
Editor: Dr. Shantashree Sengupta, Librarian.
Editorial Assistant: Mrs. Sarika Sable, Clerk, Library.
E-mail: librarian@moderncollegepune.edu.in

'MODLIB' : E-Bulletin of Library and Information Centre of Progressive Education Society's Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5.

Frequency: Monthly

Mode of Publication: Online

Issue: March 2026

Disclaimer: The Publisher and Editorial Team of this Issue of Library E-Bulletin are not responsible for the views expressed in the Articles.

Table of Contents

Sr. No.	Topic	Page No.s
1	**Article by Hon'ble Prof. Dr. G. R. Ekbote, Chairman, P.E. Society**	
	• *शिक्षण हक्क कायदा : नवीन अडथळे*	5
	• *कर्बोदके शत्रू नाहीत*	6
2	**International Women's Day 2026**	7 - 8
3	**Events conducted by Library during March 2026**	
	• *Yashwantrao Chavan Jayanti*	9 - 11
	• *Shaheed Din*	12 - 15
4	**Activities conducted under IIC during March**	
	• *Entrepreneurship Awareness Camp organised by the Business Administration Campus*	17 - 20
	• *On Notes 'n' Notation organised by the Department of Performing Arts*	21 - 25
	• *Exposure Visit 2026: Konkan Tour organised by the Department of Geography*	26 - 30
5	**Events conducted by Departments during March**	
	• *Hindi Local se Global organized by the Department of Hindi*	32 - 39
	• *Mentor Mentee Committee Meeting*	40
	• *Placement Drive organized by the Department of English*	41

Table of Contents

Sr. No.	Topic	Page No.s
6	**Workshop attended by faculty members in March 2026**	
	• Dr. Anjali Sardesai, Prof. Dr. Sachin Sakate, Prof. Dr. R. M. Jagtap, Prof. Dr. Shantashree Sengupta	43 - 44
7	**Modern Achievements**	
	• *Prof. Shivam Ubhe, Assistant Professor, Department of English*	46
	• *Yuva Sanshodhak Scheme 2024-25 Winners*	47
	• *Dr. Amrita Priyam, Assistant Professor, Department of Economics*	48 - 49
	• *Dr. Nisha Bhandare, Head, Department of Marathi*	50
	• *Mr. Adesh Gavali, Student, TYBSc Physics*	51
8	**Newly added books in the Library and Books received in gratis during March 2026**	52
9	**E-Newspaper Clippings**	54 - 77
10	**Upcoming Events: April 2026**	

Article by Hon'ble Prof. Dr. G. R. Ekbote, Chairman, Progressive Education Society, Pune-5.

प्रभात

शिक्षण हक्क कायदा : नवीन अडथळे

लक्षवेधी
प्रा. डॉ. गजानन र. एकबोटे

शिक्षण हक्क कायद्यातील २५ टक्के आरक्षणाच्या धोरणाच्या नियमावलीनुसार विद्यार्थांच्या घराजवळचे १ किलोमीटर अंतरातील शाळाच विद्यार्थ्यांना निवडता येईल, ही नवी तरतूद शिक्षण हक्क कायद्याच्या मूळ तत्त्वालाच हरताळ फासणारी आहे. ही तरतूद म्हणजे शिक्षण हक्क कायदा रद्द करण्याचे धोरण आहे. त्याचप्रमाणे श्रीमंत शाळांच्या दबावाला राज्य शासन बळी पडले आहे, असे वाटते.

आपल्या राज्यघटनेतील बंधुत्वाचे उद्दिष्ट तेव्हाच साध्य होऊ शकते जेव्हा एखादा गरीब विद्यार्थी करोडपती किंवा मुख्यमंत्र्याच्या विद्यार्थ्यांच्या शेजारी बसून शिक्षण घेतो. जेव्हा दोघे शाळेत/महाविद्यालयात एकत्र खेळतात तेव्हा हे साध्य होऊ शकते.

शिक्षण हक्क कायद्यातील २५ टक्के आरक्षणाची तरतूद सामाजिक विषमता संपवण्यासाठी आणि सामाजिक समरसता निर्माण करण्यासाठी एक ध्येय म्हणून राबवली पाहिजे, असे प्रतिपादन उपरोक्त शब्दांत नुकतेच सर्वोच्च न्यायालयातील न्यायमूर्तींनी व्यक्त केले. त्यानंतर महाराष्ट्रात शिक्षण हक्क कायद्यातील २५ टक्के आरक्षणाच्या धोरणाबाबत नवी नियमावली नुकतीच जाहीर करण्यात आली, हा एक दुर्दैवी योगायोग आहे.

राज्यातील ८६५० स्वयंअर्थसहाय्यित व विनाअनुदानित खासगी शाळांमध्ये एकूण १ लाख १२ हजार ७०६ जागांसाठी ही नियमावली वादात सापडली आहे. या तरतुदीप्रमाणे फक्त १ किलोमीटर अंतरातील शाळाच विद्यार्थ्यांना निवडता येणार आहे. अशा प्रकारचे १ किलोमीटरचे बंधन टाकणे ही तरतूद मूळ कायद्यांशी, तत्त्वाशी विसंगत आहे. शिक्षण हक्क कायद्यात ही तरतूद येण्याची काही कारणे आहेत. काही देशांत एज्युकेशन व्हाउचर विद्यार्थ्यांना दिले जाते (Voucher System), सरकार एका विद्यार्थ्यांवर जितकी रक्कम खर्च करते, ती रक्कम शाळांना देण्यापेक्षा पालकांच्या हातात कूपन स्वरूपात द्यायची व पालकांनी त्यांना पाहिजे त्या शाळेमध्ये प्रवेश घ्यावा, अशी कल्पना राबवली गेली. ती प्रायोगिक तत्त्वावर भारतात कशी राबवावी, याबाबत अनेकदा चर्चा झाल्या. दिल्लीत सेंटर फॉर सिव्हिल सोसायटी ही संस्था या कल्पनेच्या प्रसारासाठी अनेक वर्षे काम करते. त्यांनी दिल्लीतील काही शाळांमध्ये अशा प्रकारचे कूपन वाटपही केले होते. अकराव्या पंचवार्षिक योजनेत केंद्र शासनाने याविषयी प्रायोगिक तत्त्वावर अंमलबजावणी करण्याची सूचनाही केलेली होती.

जर श्रीमंतांना हवी ती शाळा निवडता येते तर गरीब, वंचितांनाही ती संधी असली पाहिजे, हे या कायद्यातील मुख्य तत्त्व आहे. गरीब विद्यार्थ्यांना सरकारी शाळांमध्येच शिक्षण घेण्याची सक्ती नको. कोणतीही चांगली शाळा तळागाळातील पालकांना निवडता आली पाहिजे, हे या कायद्यातील प्रमुख तत्त्व या योजनेत डावलले जाणार आहे. दुसरी भूमिका अशी होती, की आज श्रीमंतांच्या शाळा आणि गरिबांच्या शाळा अशी विभागणी शालेय शिक्षणात निर्माण झाली आहे. कोठारी आयोगाने गरीब व श्रीमंत विद्यार्थ्यांनी एकाच शाळेत शिकावे, अशी भूमिका मांडली. कोणत्याही सरकारांना ते करता आले नाही. मोठ्या प्रमाणात खासगी शाळांना परवानगी दिल्याने व आर्थिक स्तराप्रमाणे शाळांचे वर्गीकरण झाल्याने शालेय शिक्षणातच सामाजिक विषमतेची बीज रोवले गेले. श्रीमंतांसाठी खासगी शाळा व गरिबांसाठी सरकारी शाळा असे समीकरण दृढ झाले. तीच विषमता पुढे समाजात प्रतिबिंबित झाली. आता मागे फिरता येत नसल्यामुळे श्रीमंतांच्या खासगी शाळांमध्ये सक्तीने २५ टक्के गरीब, वंचितांची मुले शिकतील. त्यामुळे श्रीमंत व गरीब मुले एकत्र शिकून सामाजिक विषमता काही प्रमाणात कमी होऊ शकेल, असाही दृष्टिकोन या कायद्यामागे आहे. वास्तविक सर्वांनाच घराजवळच्या शाळेत शिकण्याची सक्ती केली असती व शाळांचे स्तरीकरण केले नसते तर विषमता तयार झाली नसती.

एक किलोमीटर अंतराचे कारण हे की ज्या प्रसिद्ध खासगी शाळा आहेत, त्या शाळांमध्ये प्रवेश मिळण्यासाठी किमान पाच किलोमीटरमधील पालक प्रयत्न करायचे व त्यांच्या घराच्या जवळ शाळा असूनही त्या शाळांमधील प्रवेश मात्र होत नव्हते. कारण त्या कनिष्ठ दर्जाच्या आहेत, असे नागरिकांचे/समाजाचे मत असते. त्यामुळे विशिष्ट शाळांसाठी गर्दी व इतर शाळा रिकाम्या, यामुळे राज्यातील शाळांची प्रवेश संख्या घटत होती, या तरतुदीनुसार जवळच्या शाळेतच प्रवेश घेणे सक्तीचे केल्याने काही अंशी सर्वच खासगी शाळांमध्ये प्रवेश होतील, हे कारण आहे.

या बदलाचा सरकारी शाळांना काही प्रमाणात फायदा होईल. एक किलोमीटरमध्ये जर शाळा उपलब्ध नसेल किंवा त्या शाळेतील प्रवेश होऊन गेले असतील तर विद्यार्थ्यांना आजूबाजूच्या सरकारी शाळांमध्ये सक्तीने प्रवेश घ्यावाच लागेल. त्यामुळे काही प्रमाणात सरकारी शाळांची पटसंख्या सावरायला मदत होईल, असे शासकीय धोरण आहे.

सरकारचा यामागचा हेतू फी प्रतिपूर्ती रकमेचा बचत करण्याचा आहे. शाळांना सध्या तीन हजार कोटींपेक्षा जास्त रक्कम द्यायची आहे. केंद्र सरकार त्यातील ६० टक्के वाटा देणार असले, तरी राज्याने अगोदर ती दिली तरच केंद्र सरकार आपला वाटा देणार आहे. अशा वेळी एक किलोमीटर मधीलच शाळा निवडण्याचा कायदा राज्यामध्ये आर्थिक बचतीला हितकारक ठरेल, असा शासनाचा व्यावहारिक विचार आहे.

या कायद्याप्रमाणे आदिवासी विद्यार्थी खासगी इंग्रजी शाळांमध्ये प्रवेश घेतात. त्यांची प्रतिविद्यार्थी ५० हजार रुपये फी आदिवासी विभाग आज भरतो, असे किमान दीड लाख लाभार्थी आहेत. धनगर व इतर वंचित विद्यार्थ्यांसाठीही अशीच योजना सुरू झाली आहे. या सर्व योजनांमध्ये सर्व इंग्रजी शाळा या दर्जेदार, नामवंत असतात, हे समाजाने गृहीत धरलेले आहे.

शिक्षण हक्क कायद्यात आणखीही सुधारणा अपेक्षित आहेत. आठवीनंतर नववी, दहावीच्या फीचे काय करायचे? खासगी शाळा स्नेहसंमेलन, सहल व इतर अनेक खर्चासाठी पालकांना आर्थिक भार देतात, याबाबतही काही नियमावली आवश्यक आहे. गरीब व श्रीमंत विद्यार्थी एकत्र शिकून सामाजिक समरसता निर्माण होईल, हे अनेक शाळांमध्ये खोटे ठरते आहे. काही शाळांमध्ये त्या विद्यार्थ्यांना वेगळे बसवले जाते, अशा विद्यार्थ्यांमध्ये न्यूनगंड वाढतो. त्यांच्यामध्ये नकारात्मक विचारांची वाढ होते. विधवा व घटस्फोटीत महिलांच्या मुलांना यात संधी आहे, ही समाधानाची गोष्ट असली तरी परित्यक्ता महिलांच्या मुलांनाही यात संधी मिळायला हवी. नवऱ्याने घराबाहेर काढलेल्या महिला किंवा त्रासाला कंटाळून नवऱ्याचे घर सोडलेल्या; पण न्यायालयात न गेलेल्या महिला यांचे वेगळे राहणे सिद्ध करण्याची पद्धती अजूनही विकसित झालेली नाही.

१ किमी अंतरात चांगली शाळा नसेल तर गरीब विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होईल. त्याचप्रमाणे बुद्धिमान विद्यार्थ्यांना एक किमी अंतरातील सुमार दर्जाच्या शाळांना सक्तीने प्रवेश घ्यावा लागेल. यामुळे अशा विद्यार्थ्यांच्या बुद्धिमत्तेला, प्रतिभेला वाव न मिळाल्यामुळे केवळ अशा विद्यार्थ्यांचे नाहीतर समाजाचे व देशाचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान होणार आहे. त्याचप्रमाणे आरटीई अंतर्गत प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांच्या शुल्काची प्रतिपूर्ती राज्य शासनाने वेळेवर न केल्याने आरटीई कायद्याच्या अंमलबजावणीबाबत शाळा/संस्थाचालक उदासीन होत आहेत. यामध्ये मुंबई, पुणे, नागपूर इत्यादी प्रमुख शहरातील नामवंत शाळांचा समावेश आहे. त्यामुळे शासनाची या कायद्याविषयी अनास्था आहे काय, अशी शंका येत आहे. याची गंभीर दखल शासनाने घेतली पाहिजे.

१ लाख उत्पन्नाची अट अत्यंत फसवी आहे. सरकारी, निम्न सरकारी क्षेत्रातील कर्मचारी आपले उत्पन्न लपवू शकत नाहीत; अन्यथा उर्वरित सर्वच समाज घटक आपले उत्पन्न १ लाखाच्या आत दाखवू शकतात. यातून खऱ्याखुऱ्या गरिबांना, वंचितांना या योजनेचा फायदा मिळत नाही. तेव्हा अर्ज करणाऱ्यांची खातरजमा करून चुकीचे दाखले सादर करणाऱ्यांवर गुन्हे दाखल करण्याचे धैर्य शिक्षण विभाग दाखवेल काय? असा प्रश्न पडतो.

Pune City Edition
Mar 04, 2026 Page No. 4
Powered by: erelego.com

Article by Hon'ble Prof. Dr. G. R. Ekbote, Chairman, Progressive Education Society, Pune-5.

प्रभात

कर्बोदके हे शत्रू नाहीत. कर्बोदके हे शरीरासाठी ऊर्जेचा मुख्य स्रोत आहेत. फक्त त्यांचा प्रकार आणि प्रमाण याकडे लक्ष द्यावे लागते.

कर्बोदके शत्रू नाहीत

- प्रा. डॉ. गजानन र. एकबोटे

पूर्णपणे कर्बोदके नसलेले (zero-carb) आहार अचानक रक्तातील साखरेची पातळी कमी करू शकतात. तसेच फळे, भाज्या आणि संपूर्ण धान्य टाळल्यामुळे पोषणतत्त्वांची कमतरता निर्माण होऊ शकते.

एका रुग्णाने निदान झाल्यानंतर पूर्णपणे भात आणि इतर कर्बोदके खाणे बंद केले, कारण त्याला ते खाण्याची भीती वाटत होती, पण त्यामुळे त्याला कमी ऊर्जा, मूडमध्ये बदल, चिडचिड, डोकेदुखी, तीव्र भूक आणि पचनाचे त्रास यांचा सामना करावा लागला. याचा त्याच्या दैनंदिन कामकाजावर परिणाम झाला.

सर्व कर्बोदके बंद केल्यास शरीर केटोसिस (ketosis) या अवस्थेत जाते, ज्यामध्ये ग्लुकोजऐवजी शरीर चरबी जाळून ऊर्जा मिळवते. त्यामुळे सुरुवातीला वजन लवकर कमी होते (मुख्यतः पाण्यामुळे), पण त्याचबरोबर तीव्र थकवा, मेंदू सुन्न होणे (brain fog), डोकेदुखी, चिडचिड, बद्धकोष्ठता आणि पोषणतत्त्वांची कमतरता निर्माण होऊ शकते. कारण शरीराला अचानक नवीन ऊर्जा स्रोत शोधावा लागतो.

कर्बोदके शत्रू नाहीत, पण शून्य-कार्ब आहार मात्र धोकादायक ठरू शकतो.

अनेक लोक विसरतात की कर्बोदके हे प्रोटीन आणि फायबरइतकेच महत्त्वाचे मोठे पोषणतत्त्व (macronutrient) आहे. समस्या कर्बोदकांमध्ये नसून त्यांचा प्रकार, प्रमाण आणि खाण्याची पद्धत यात असते. कर्बोदके हे शरीराचा मुख्य ऊर्जा स्रोत आहेत. तुमचा मेंदू देखील योग्य प्रकारे काम करण्यासाठी ग्लुकोजवर अवलंबून असतो. जर तुम्ही पूर्णपणे कर्बोदके बंद केले, तर तुम्हाला अशक्तपणा, चिडचिड आणि थकवा जाणवेल. योग्य निवड आणि प्रमाण नियंत्रण हे महत्त्वाचे आहे.

शून्य-कर्ब आहार मधुमेह असलेल्या लोकांसाठी, विशेषतः इन्सुलिन घेणाऱ्यांसाठी धोकादायक ठरू शकतो, कारण त्यामुळे रक्तातील साखर अचानक खूप कमी होऊ शकते (hypoglycaemia). तसेच फळे, भाज्या आणि संपूर्ण धान्य टाळल्यामुळे व्हिटॅमिन, खनिजे आणि फायबरची कमतरता निर्माण होऊ शकते. अशा आहारामुळे शरीरातील इलेक्ट्रोलाइट असंतुलन आणि डिहायड्रेशन होऊ शकते. कारण शरीर साठवलेले ग्लायकोजन वापरते आणि त्यासोबत पाणीही कमी होते. अर्थात, सर्वात वाईट म्हणजे केटोॲसिडोसिस, जेव्हा रक्त विषारी बनते. जेव्हा शरीर ग्लुकोजऐवजी ऊर्जेसाठी चरबी जाळते तेव्हा ते चरबीचे केटोन्स नावाच्या सेंद्रीय संयुगांमध्ये विभाजन करते, जे जास्त प्रमाणात तुमचे रक्त आम्लयुक्त बनवते.

सर्वात गंभीर स्थिती म्हणजे केटोॲसिडोसिस (ketoacidosis), ज्यामध्ये रक्त विषारी बनते. जेव्हा शरीर ग्लुकोजऐवजी चरबी जाळते, तेव्हा केटोन्स तयार होतात. त्यांचे प्रमाण जास्त झाल्यास रक्त आम्लीय (acidic) बनते, जे धोकादायक असते.

कर्बोदकांचे संतुलन कसे ठेवावे? सर्वप्रथम, रिफाइंड कर्बोदके टाळा, जसे की मोठ्या प्रमाणात पांढरा भात, मैद्याचे पदार्थ, बेकरी पदार्थ, साखरयुक्त पेये आणि मिठाई. हे रक्तातील साखर लवकर वाढवतात. त्याऐवजी गुंतागुंतीची (Complex) कर्बोदके निवडा, जसे की ब्राऊन राइस, मिलेट्स (ज्वारी, बाजरी, नाचणी), संपूर्ण गहू, ओट्स, कडधान्ये आणि भाज्या. जास्त फायबर असलेले स्रोत वापरा, जसे की पालेभाज्या, सुकामेवा आणि बिया. फायबर साखरेचे शोषण कमी करते आणि रक्तातील साखर स्थिर ठेवते.

तुमच्या ताटातील फक्त एक-चतुर्थांश भाग कर्बोदकांसाठी ठेवा. उरलेल्या अर्ध्या भागात बीन्स, कोबी, गाजर किंवा पालेभाज्या ठेवा. त्यासोबत डाळ, दही, अंडे किंवा ग्रिल्ड चिकन यासारखा प्रोटीनचा स्रोत घ्या. कर्बोदके प्रोटीन आणि फायबरसोबत घेतल्यास रक्तातील साखर हळूहळू वाढते.

एका वेळी खूप कर्बोदके खाणे टाळा. दिवसभरात ते योग्य प्रमाणात विभागून घ्या. उदाहरणार्थ, नाश्त्यात थोडे संपूर्ण धान्य, दुपारच्या जेवणात नियंत्रित प्रमाण, आणि रात्री हलके जेवण ज्यात अधिक भाज्या आणि प्रोटीन असतील.

एका रुग्णाने विचारले, फळांचे काय? फळांमध्ये नैसर्गिक साखर असते, पण त्यात फायबर आणि पोषणतत्त्वेही असतात. त्यामुळे रसाऐवजी संपूर्ण फळ खा. एका वेळी एक छोटे फळ पुरेसे आहे. जड जेवणानंतर लगेच फळ खाणे टाळा. लोकांनी काही सोपे नियम पाळावेत- हाताने प्रमाण मोजा, संपूर्ण धान्य निवडा, कर्बोदके प्रथिनांसोबत घ्या, फायबरचे प्रमाण वाढवा आणि साखरयुक्त पेये टाळा. भीतीवर आधारित आहार पद्धती उपयोगी पडत नाहीत. योग्य माहिती आणि शिक्षण उपयोगी पडते.

आहारासोबत योग्य व्यायाम करावा. आहारासोबत स्नायू मजबूत करणारे व्यायाम करा. आठवड्यातून किमान २ ते ३ वेळा प्रतिकार शिक्षण (resistance training) करा, ज्यामुळे शरीराचे वरचे आणि खालचे स्नायू मजबूत होतील आणि अशक्तपणा टळेल. जर शरीरात पोषणतत्त्वांची कमतरता असेल, तर थकवा लवकर जाणवतो आणि शरीराचे सामान्य कार्य बिघडते. मेंदूसाठीही योग्य पोषण आवश्यक आहे; अन्यथा मेंदू सुन्न होणे जाणवू शकते.

Pune City Edition
Mar 17, 2026 Page No. 10
Powered by: erelego.com

International Women's Day Celebrations 2026

The International Women's Day was celebrated in the college on 11.3.2026. The program was inaugurated by Principal Dr. Nivedita Ekbote in presence of Vice Principal Prof. Shamkant Deshmukh, Vice Principal Prof. Dr. Sachin Sakate, Vice Principal Dr. R. M. Jagtap and Registrar Shri. Ganesh Sathe.

The event was attended by all female teaching and non-teaching staff who showcased their talents in fashion show, signing, solo dance, group dance,, one-act play, yoga, laying instruments etc.

International Women's Day Celebration: 11.3.2026

Events Conducted by Library during March 2026

1. Yashwantrao Chavan Jayanti: 12th March 2026

On 12th March 2026, the Library and Information Centre of Progressive Education Society's Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5 celebrated 'Yashwantrao Chavan Jayanti' as per the Maharashtra Government GR.

Under the guidance of Respected Principal Dr. Nivedita Ekbote Madam, Prof. Dr. Amruta Oke, Vice-Principal Prof. Dr. Sachin Sakate ; Librarian Dr. Shantashree Sengupta; Vice Principal Prof. Dr. Rohidas Jagtap, Physical Education Director Prof. Dr. Vikram Phale and Library Staff Members paid their respect to Late Yashwantrao Chavan.

Principal Madam mentioned that Yashwantrao Balwantrao Chavan was a great Indian politician who served as the last Chief Minister of Bombay State and the first of Maharashtra after latter was created by the division of Bombay state. He was a strong leader, co-operative leader, social activist and writer. He was popularly known as Leader of Common People. He advocated social democracy in his speeches and articles and was instrumental in establishing co-operatives in Maharashtra for the betterment of the farmers. Principal Madam also mentioned the various Posts held by Late Yashwantrao Chavan like Minister of Home Affairs, Minister of External Affairs, Minister of Finance and Minister of Defence.

I am thankful to the library staff members and students who were present during the programme.

Regards,

Dr.Shantashree Sengupta,

Librarian.

Events Conducted by Library during March 2026

यशवंतराव चव्हाण

(दि.१२ मार्च, १९१४ - २५ नोव्हेंबर, १९८४)

(अल्प परिचय)

आधुनिक महाराष्ट्राचे शिल्पकार, महाराष्ट्र राज्याचे पहिले मुख्यमंत्री, थोर राष्ट्रीय नेते आणि भारताचे माजी उपपंतप्रधान. देवराष्ट्रे (जि. सांगली) येथील एका सामान्य शेतकरी कुटुंबात जन्म. प्राथमिक शिक्षण कराड येथे घेऊन उच्च शिक्षण कोल्हापूर व पुणे येथे घेतले आणि बी. ए.एल.एल.बी. झाले. सन १९३० साली महात्मा गांधींनी सुरु केलेल्या सविनय कायदेभंग चळवळीत त्यांनी भाग घेतला, तेव्हा सन १९३२ साली त्यांना पहिला तुरुंगवास घडला.

सातारा जिल्ह्यातील भूमिगत चळवळीत त्यांनी महत्त्वाची कामगिरी बजावली. सन १९४६ साली तेव्हाच्या मुंबई प्रांताच्या विधिमंडळाची निवडणूक होऊन यशवंतराव दक्षिण सातारा मतदारसंघातून निवडून गेले आणि संसदीय चिटणीस झाले. सन १९४८ साली त्यांची महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेसच्या चिटणीस पदावर नियुक्ती झाली व सन १९५२ च्या निवडणुकीनंतर ते स्थानिक स्वराज्य संस्था व पुरवठा खात्याचे मंत्री झाले. द्वैभाषिक मुंबई राज्याचे मुख्यमंत्री म्हणून त्यांनी दिनांक १ नोव्हेंबर, १९५६ रोजी सूत्रे हाती घेतली. सन १९६० साली महाराष्ट्र राज्याची स्थापना झाली व राज्याचे ते पहिले मुख्यमंत्री झाले. पुढे सन १९६२-६६ या काळात ते भारताचे संरक्षणमंत्री, सन १९६६-७० गृहमंत्री, सन १९७०-७४ पर्यंत अर्थमंत्री आणि सन १९७४ पासून परराष्ट्रमंत्री बनले.

कार्यक्षम कारभारातून त्यांनी शासकीय तसेच प्रशासकीय कौशल्याचा व लोकनेतृत्वाचा प्रत्यय आणून दिला. चिनी आक्रमणानंतर संरक्षण खात्यात चैतन्य आणण्याची जबाबदारी यशवंतरावांनी पार पाडली. बांगला देशाचे युद्ध, दुष्काळ वगैरेंमुळे खालावलेल्या आर्थिक परिस्थितीत अर्थखाते त्यांच्याकडे आले. माजी संस्थानिकांचे तनखे रद्द करणे इ. उपाययोजना त्यांच्या कारकीर्दीत झाल्या. चलनवाढीला आळा घालण्याचे कडक उपाय योजण्याच्या धोरणाचा प्रारंभही यशवंतरावांच्या कारकीर्दीत झाला.

स्वातंत्र्यानंतर महाराष्ट्राला तसेच देशाला कायदा व सुव्यवस्था आणि विकासाभिमुख प्रशासनाची गरज आहे, हे ओळखणाऱ्या द्रष्ट्या व्यक्तींमध्ये यशवंतराव अग्रगण्य होते. विकासाभिमुख प्रशासनाची गरज ओळखण्यामध्ये यशवंतरावांचे जसे द्रष्टेपण होते तसेच ते महाराष्ट्र राज्यामध्ये त्याची यशस्वी अंमलबजावणी करण्यात देखील होते. प्रशासनाची एक वेगळीच छाप दाखवून, त्याचा आदर्श वस्तुपाठ यशवंतरावांनी देशपातळीवर घालून दिला होता. "सामान्य माणूस" हा त्यांच्या राजकीय, सामाजिक व आर्थिक नीतीचा केंद्रबिंदू होता. त्यांनी देशपातळीवर महाराष्ट्र राज्याचा "एक प्रागतिक राज्य" असा लौकीक निर्माण केला.

****

(स्रोत - सचिव, महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ)

Events Conducted by Library during March 2026

Events Conducted by Library during March 2026

2. Shaheed Din: 23rd March 2026

On 23rd March 2026, the Library and Information Centre of Progressive Education Society's Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5 observed 'Shaheed Din (Martyr's Day)' as per the Maharashtra Government Regulations. 23rd March is remembered as the day when three brave freedom fighters namely Bhagat Singh, Shivaram Rajguru and Sukhdev Thapar were hanged by the British.

Under the guidance of Respected Principal Dr. Nivedita Ekbote Madam, Vice Principal Prof. Dr. Sachin Sakate, Librarian Dr. Shantashree Sengupta, and Library Staff paid their respect to the 03 freedom fighters.

Prof. Dr. Sachin Sakate Sir mentioned that 23rd March is celebrated as Martyr's Day to remember the sacrifice of three extraordinary freedom fighters of India. On 23rd March 1931 three freedom fighters of our Nation were hanged to death namely Bhagat Singh, Shivaram Rajguru and Sukhdev Thapar by the British. They are the source of inspiration for the youth of India. At such a young age, they came forward and for the independence they fought with bravery. So, to pay homage to these three revolutionaries Martyr's Day is celebrated on 23rd March. Sir mentioned that Bhagat Singh together with his companions Rajguru, Sukhdev, Azad, and Gopal fought for the assassination of Lala Lajpat Rai. Bhagat Singh became an inspiration for youngsters due to his daring adventures. He with his companions on 8th April, 1929 threw bombs over the Central Legislative Assembly by reading the slogan "Inquillab Zindabad". And for this, a murder case was charged against them. On 23rd March, 1931 in the Lahore Jail they were hanged. Their body was cremated at the banks of the Sutlej River.

I am thankful to the staff members who were present during the programme.

Regards,

Dr.Shantashree Sengupta,

Librarian.

Events Conducted by Library during March 2026

शहीद दिन
शिवराम हरी राजगुरू : (दि. २४ ऑगस्ट, १९०८ - २३ मार्च, १९३१)
(अल्प परिचय)

भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील सशस्त्र क्रांतिकारक. त्यांचा जन्म मध्यमवर्गीय कुटुंबात पुणे जिल्ह्यात खेड येथे झाला. प्राथमिक शिक्षणानंतर ते अमरावतीस गेले. तेथे हनुमान व्यायाम शाळेच्या वातावरणात त्यांनी देशभक्तीची दीक्षा घेतली. वयाच्या १५ व्या वर्षी ते बनारसला संस्कृत अध्ययनासाठी गेले. तेथे न्यायशास्त्रातील *मध्यमा* परीक्षा ते उत्तीर्ण झाले. "*लघु सिध्दान्त कौमुदी*" चा त्यांनी अभ्यास केला. त्यांना संस्कृत व मराठीखेरीज इंग्रजी, कन्नड, मलयाळम, हिंदी व उर्दू या भाषाही चांगल्या अवगत होत्या. बनारसला असतानाच त्यांची सचिन्द्रनाथ संन्याल, चंद्रशेखर आझाद आदी क्रांतिनेत्यांशी ओळख झाली. "हिंदुस्थान रिपब्लिकन आर्मी" मध्ये दाखल होऊन त्यांनी उत्तर भारतात क्रांतीकार्यात भाग घेतला. रघुनाथ या टोपणनावाने ते प्रसिद्ध होते. पुढे "हिंदुस्थान सोशलिस्ट रिपब्लिकन आर्मी" सुरू झाल्यावर ते या क्रांतिसैन्याचे सैनिक बनले. त्यांचा बंदुकीचा नेम अचूक होता.

सायमन कमिशन विरोधी निदर्शनात पोलीस हल्ल्यात लाला लजपतराय जबर जखमी झाले. त्यामुळे दिनांक १७ नोव्हेंबर, १९२८ रोजी या थोर पंजाबी नेत्याला मृत्यू आला. त्यांच्या मृत्यूचा बदला घेण्याचा पंजाबी क्रांतिनेत्यांनी निर्धार केला. यासाठी चंद्रशेखर आझाद, शिवराम राजगुरू, भगतसिंग आणि जयगोपाल यांची नेमणूक करण्यात आली. ब्रिटिश पोलीस अधिकारी सॉंडर्स याच्यावर लाहोरला दिनांक १७ डिसेंबर, १९२८ रोजी हल्ला झाला, तेव्हा पहिल्या दोन गोळ्या राजगुरूंनी झाडल्या. सॉंडर्स वधानंतर २२ महिन्यांनी म्हणजे दिनांक ३० सप्टेंबर, १९२९ रोजी राजगुरूंना पुण्यात अटक झाली. त्यांना भगतसिंग, सुखदेव यांच्याबरोबर लाहोरच्या तुरुंगात फाशी देण्यात आले. त्यांच्या स्मरणार्थ खेड या त्यांच्या जन्मगावाचे "राजगुरूनगर" असे नामांतर करण्यात आले आहे.

*****

(स्रोत - सचिव, महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ)

शहीद दिन
भगतसिंग : (दि.२८ सप्टेंबर, १९०७ - २३ मार्च, १९३१)
(अल्प परिचय)

भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील एक थोर सशस्त्र क्रांतीकारक. पंजाबमधील (विद्यमान पाकिस्तान) बंगा (जिल्हा ल्यालपूर) या गावी एका शेतकरी-देशभक्त शीख कुटुंबात जन्म. आईचे नांव विद्यावती व वडीलांचे नांव किशनसिंग. किशनसिंग, लाला लजपतराय यांच्याबरोबर मंडालेच्या तुरुंगात होते. त्यांना क्रांतीकारी वाङ्मयाचा प्रसार केल्याबद्दल १० महिन्यांची शिक्षा झाली (१९०९). प्राथमिक शिक्षण बंगा येथे घेऊन भगतसिंग लाहोरच्या डी. ए. व्ही. व पुढे नॅशनल कॉलेजमधून बी. ए. झाले (१९२३). विद्यार्थिदशेत जयचंद विद्यालंकार व भाई परमानंद या शिक्षकांचा त्यांच्यावर विशेष प्रभाव पडला. डी. ए. व्ही. कॉलेजमध्ये असतानाच त्यांनी विद्यार्थ्यांची संघटना उभारण्यात पुढाकार घेतला आणि आजन्म अविवाहित राहून स्वातंत्र्य लढ्यात सहभागी होण्याची शपथ घेतली.

सन १९२३ मध्ये "सोशॅलिस्ट रिपब्लिकन ॲसोसिएशन" या संस्थेत ते दाखल झाले. त्यांची लवकरच मध्यवर्ती समितीचा सचिव म्हणून नियुक्ती झाली. संघटितरीत्या कार्य करणाऱ्या सुखदेव, चंद्रशेखर आझाद, बटुकेश्वर दत्त, भगवती चरण, जतींद्रनाथ दास वगैरेंचे सहकार्य त्यांनी घेतले व "नवजवान भारत सभा" ही कट्टर देशभक्त युवकांची संघटना स्थापन केली (१९२५). या संघटनेची शाखा लाहोरला स्थापून तिचे नेतृत्वही त्यांनी केले. चंद्रशेखर आझाद, बटुकेश्वर दत्त, जतींद्रनाथ दास इत्यादींच्या मदतीने त्यांनी विविध क्रांतिकारक योजना आखल्या. काकोरी खटल्यातील बंदींची तुरुंगातून सुटका करणे, सायमन आयोग व त्याच्या शिफारशी याविरुद्ध तीव्र निषेध नोंदविणे, शस्त्रे जमा करणे, महत्त्वाच्या केंद्रांत बॉंब कारखाने चालू करणे, लाला लजपतराय यांच्या मृत्यूचा सूड घेणे इ. कार्यक्रमात त्यांनी सहभाग घेतला.

क्रांतिकारक पक्षाने दोन अन्यायकारक विधेयकांचा (ट्रेड डिस्प्युट बिल व पब्लिक सेफ्टी बिल) निषेध म्हणून दिल्लीच्या केंद्रीय विधानसभेत (ब्रिटिशांच्या हुकूमशाही वृत्तीचा निषेध करण्यासाठी) बॉंब टाकण्याचे काम बटुकेश्वर दत्त व भगतसिंग यांच्याकडे सोपविले. ८ एप्रिल १९२९ रोजी प्रेक्षक सज्जातून बटुकेश्वर दत्त व भगतसिंग यांनी सभागृहात बॉंब फेकले, हवेत गोळ्या झाडल्या व निषेधपत्रके फेकली. पुढे दोघेही "इन्किलाब जिंदाबाद" अशा घोषणा देत सरकारच्या स्वाधीन झाले. खास न्यायाधिकरणाने त्यांना फाशीची शिक्षा सुनावली (दि.७ ऑक्टोबर १९३०). या शिक्षेची अंमलबजावणी शिवराम हरी राजगुरू व सुखदेव यांना दिलेल्या फाशीच्या शिक्षेबरोबर लाहोरमधील मध्यवर्ती तुरुंगात दिनांक २३ मार्च १९३१ रोजी करण्यात आली.

****

स्रोत: सचिव, महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ

शहीद दिन
सुखदेव : (दि.१५ मे, १९०७ - २३ मार्च, १९३१)
(अल्प परिचय)

भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील सशस्त्र क्रांतिकारक. मूळ नाव सुखदेव रामलाल थापर. जन्म लुधियानातील चौरा बाजार येथे. आईचे नाव शल्लीदेवी असे होते. त्यांनी पंजाबमध्ये क्रांतिकारकांची संघटना स्थापन केली.

नोव्हेंबर, १९२८ मध्ये लाला लजपतराय यांनी सायमन कमिशन लाहोरला आले असता निदर्शनाचे नेतृत्व केले होते. निदर्शनाच्या वेळी झालेल्या लाठीमारामध्ये ते घायाळ झाले आणि त्यातच त्यांचा मृत्यू झाला. त्यांच्या मृत्यूचा सूड म्हणून ब्रिटिश अधिकारी सॉंडर्स यांचा गोळ्या झाडून वध करण्यात आला. या कटामध्ये सुखदेव यांचाही सहभाग असल्याने भगतसिंग, राजगुरू यांच्यासोबत त्यांना लाहोरच्या तुरुंगात ठेवण्यात आले. लाहोरच्या तुरुंगात दिनांक २३ मार्च, १९३१ रोजी भगतसिंग, राजगुरू यांच्यासोबत सुखदेव यांनाही फासावर चढविण्यात आले.

ब्रिटिश सरकारच्या या अन्यायी, पक्षपाती वृत्तीमुळे भारतीय जनतेमध्ये असंतोष निर्माण झाला. फासावर चढविण्याअगोदर काही वेळापूर्वी सुखदेव यांनी महात्मा गांधीजींना पत्र लिहिले होते. त्या पत्रामध्ये त्यांनी क्रांतीकारकांबद्दल घेण्यात आलेल्या निर्णयाबद्दल तीव्र नापसंती व्यक्त करून भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील प्रमुख विचारधारांवर प्रकाश टाकला आहे. सुखदेव यांना हंसराज व्होरा यांच्या प्रयत्नांमुळे लाहोर खटल्यात माफीचा साक्षीदार होण्याची संधी आली. मात्र, त्यांनी ती बाणेदारपणे अव्हेरली. या आणि अशा अनेक प्रसंगांतून सुखदेव यांचे अतुलनीय धैर्य, प्रखर देशभक्ती आणि त्यागी वृत्ती यांचा प्रत्यय येतो. क्रांतिकारक सुखदेव यांच्या स्मृतिप्रीत्यर्थ लुधियाना येथील शाळेला त्यांचे नाव देण्यात आले आहे.

****

स्रोत: सचिव, महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मित मंडळ

Events Conducted by Library during March 2026

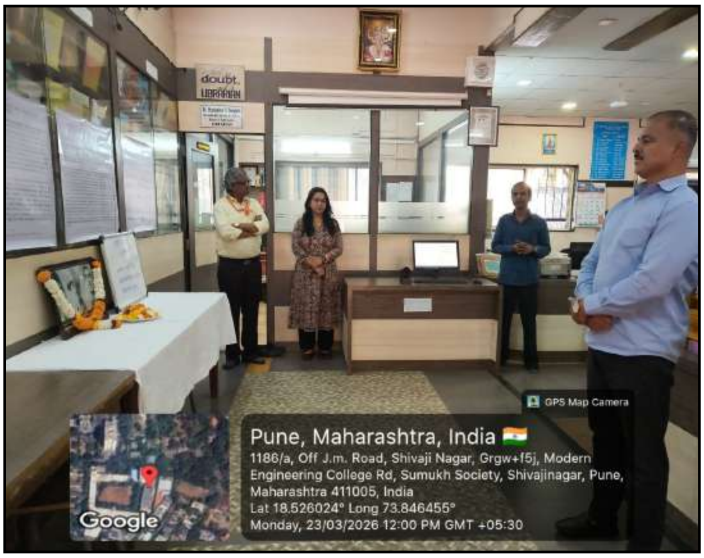

Events Conducted by Library during March 2026

Activities under Institutions Innovation Council (IIC) during March 2026

Business Administration Campus

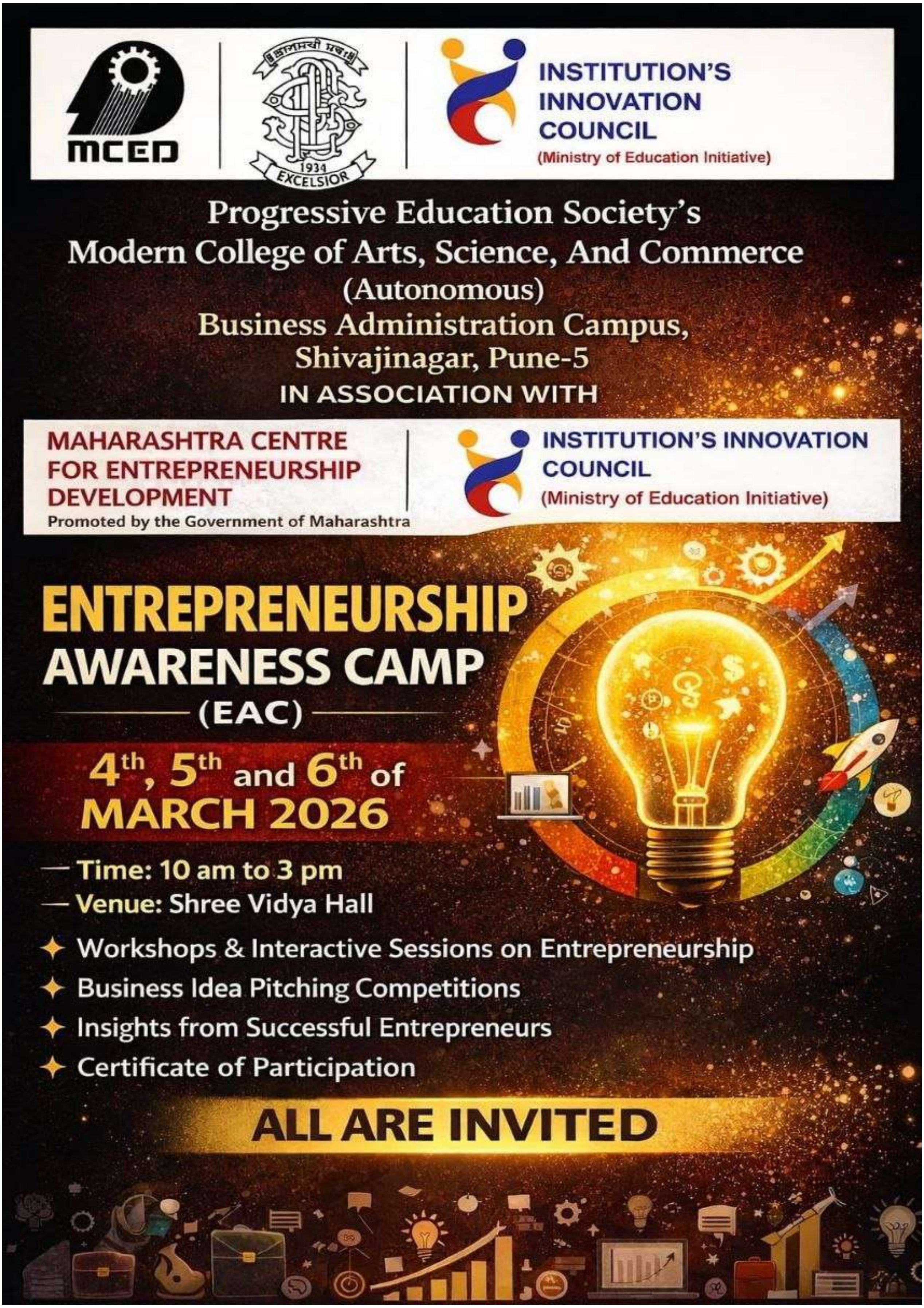

Business Administration Campus

Entrepreneurship Awareness Camp (EAC) in association with Maharashtra Center for Entrepreneurship Development (MCED)was organized by Business Administration campus for three days from 4th March 2026 to 6th March 2026 where lectures by successful entrepreneurs, industry experts, and Government officials from MCED on the legal, regulatory, and financial aspects of state and central Government schemes, incentives, and financial assistance available for startups were invited.98 students of B.COM,BBA,BBA(CA),BBA(IB) participated in this workshop.Main objective of this workshop was to empower the students to transform their innovative ideas into viable business models and strategic guidance. Overall it was an enriching and learning experience

Business Administration Campus

Business Administration Campus

Department of Performing Arts

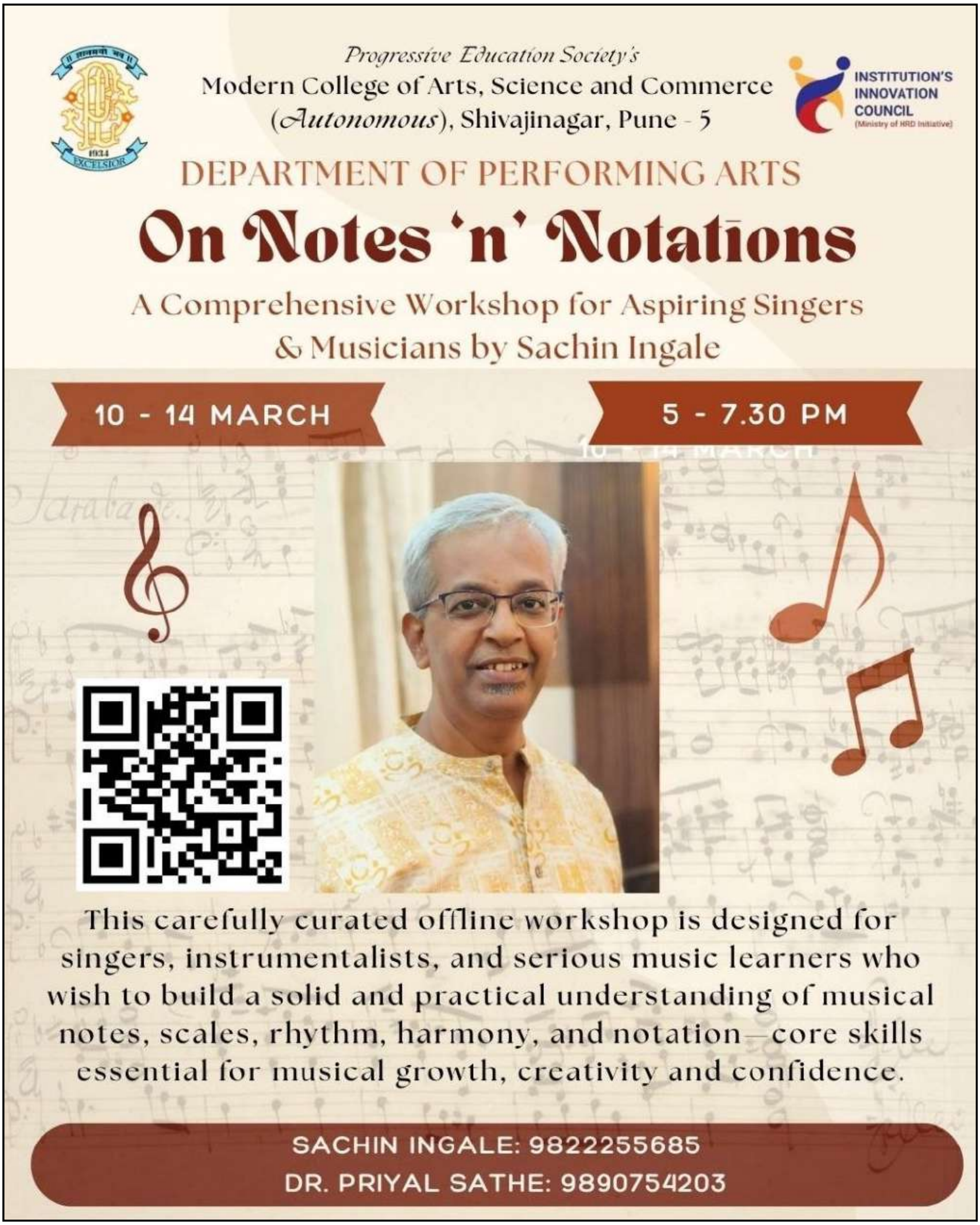

Department of Performing Arts

The Department of Performing Arts, Modern College of Arts, Science, and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune - 5 organized 'On Notes 'n' Notations' – A 5-Day Workshop on Music Theory and Western Notation, under the Institution's Innovation Council (IIC) from 10th to 14th March 2026 (5:00 pm to 7:30 pm). The workshop introduced students and music enthusiasts to the fundamentals of music theory and Western notation. Conducted by Shri. Sachin Ingale, a renowned music composer, arranger, violinist and singer, the program helped participants understand musical scales, chords, rhythm, notation writing, and Western musical terminology while connecting these concepts to practical learning. It also developed analytical listening skills and enhanced participants' ability to interpret and perform music. A total of 30 participants attended, including 17 students, 13 external participants, and 3 staff members. The event was graced by Principal Dr. Nivedita Ekbote, while Prof. Shamkant Deshmukh felicitated the resource person. The workshop was curated and guided by HoD Dr. Pushkar Lele, and coordinated by Dr. Priyal Sathe. Prof. Shripad Shirwalkar managed the Sound system during the sessions and helped in the logistics.

Dr. Pushkar Lele,
Head, Department of Performing Arts

Department of Performing Arts

Department of Performing Arts

Department of Performing Arts

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या मॉडर्न कला विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त) च्या परफॉर्मिंग आर्ट्स विभागाच्या वतीने संगीताचे नोट्स आणि नोटेशन्स या विषयावर पाच दिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले आहे. या कार्यशाळेत प्रथितयश संगीतकार, गायक कलाकार श्री. सचिनजी इंगळे मार्गदर्शन करणार आहेत. आज त्या निमित्ताने त्यांचा सत्कार व स्वागत करण्याचा योग आला. प्रा. डॉ. पुष्कर लेले व त्यांच्या सर्व सहकार्याचे मनःपुर्वक अभिनंदन व कार्यशाळेस शुभेच्छा ....!

प्रा . शामकांत देशमुख

उप प्राचार्य

विभागप्रमुख , संगणक शास्त्र

Department of Geography

Department of Geography

Exposure Visit Highlights | Our Geography students (Total: 36) successfully explored the dynamic coastal and cultural landscapes of Maharashtra from 12th to 13th March 2026. From the geomorphological wonders of Harihareshwar's rocky shores and wave-cut features to the serene sandy stretches and plantation landscapes of Anjarle Beach, students gained hands-on understanding of coastal processes, ecosystems, and human-environment interaction. The journey concluded with a visit to the sacred Ballaleshwar Pali Ganpati Temple, offering insights into cultural geography and pilgrimage-based development. Guided by Head of the Department Prof. (Dr.) Amit E. Sonawane and faculty members Dr. Gokul Jadhav, Prof. Sanjay Tarange, Prof. Prachi Shinde, this field experience enriched students' practical knowledge, observation skills, and appreciation of real-world geography.

Department of Geography

Department of Geography

Department of Geography

Events Conducted by Departments in March 2026

Department of Hindi

हिंदीतर प्रांत मातृभाषा दिवस, युवा रचनापाठ

व्याख्यान : हिंदी लोकल से ग्लोबल

शुक्रवार, दिनांक 6 मार्च 2026 को हिंदी विभाग मॉडर्न महाविद्यालय, शिवाजीनगर, महाराष्ट्र राष्ट्रभाषा प्रचार समिति और वैश्विक हिंदी परिवार, पुणे के संयुक्त तत्वावधान में हिंदीतर प्रांत मातृभाषा दिवस, युवा रचनापाठ और व्याख्यान का आयोजन मॉडर्न महाविद्यालय में किया गया था।

कार्यक्रम के प्रमुख अतिथि डॉ. जवाहर कर्णावट डॉक्टर दामोदर खडसे डॉ. सुनील देवधर, डॉ. नीलम जैन, डॉ. प्रेरणा उबाळे, स्वरांगी साने के हाथों सरस्वती पूजन संपन्न हुआ और युवा पाठ कार्यक्रम का उद्घाटन हिंदी विभाग की परंपरा के अनुसार पौधे को पानी देते हुए उसे सींचकर काव्यपाठ करने वाले हमारे हिंदी के प्रिय छात्रों के शुभ करकमलों से कार्यक्रम का उद्घाटन किया गया।

हिंदी विभागाध्यक्ष डॉ. प्रेरणा उबाळे ने कार्यक्रम के आरंभ में हिंदी विभाग में विभागाध्यक्षा के रूप में पिछले 10 वर्षों से अविरत चलने वाली विभिन्न गतिविधियों से परिचय कराया – जैसे,आज का शब्द, आज का मुहावरा, अरुणिमा साहित्यिक पत्रिका, राष्ट्रीय हिंदी निबंध लेखन प्रतियोगिता, विज्ञापन लेखन प्रतियोगिता, काव्यपाठ, हिंदी फिल्म क्लब, फिल्म स्क्रीनिंग, विभिन्न विषयों पर आयोजित राज्यस्तरीय कार्यशालाएं, बिदाई समारोह, पुराने छात्रों का स्नेहमिलन, विभिन्न व्याख्यानमालाएँ आदि की जानकारी अतिथि मान्यवर और उपस्थितों को दी। सभी का स्वागत उन्होंने शॉल और मॉडर्न महाविद्यालय की पत्रिका देते हुए किया।

युवा रचना पाठ में उस्मान मोहम्मद (कश्मीर), शाहिद बशीर (कश्मीर), सदुर्शना अरूणागिरी (श्रीलंका), मुकेश रावत(कुमाऊं, हिमालय), साक्षी कांबले, योगेश काले, विद्या केलकर-सराफ (महाराष्ट्र), ने अपनी मातृभाषाओं में अनुक्रमत: कश्मीरी, तमिल, कुमाऊनी, हिंदी, मराठी, भाषा में सारगर्भित कविताएं पढ़ी। इन छात्रों की कविताओं ने सबका मन मोह लिया। इस समय हिंदी विभाग, मॉडर्न महाविद्यालय ने।युवा रचना पाठ होने के बावजूद भी हिंदी विभाग के आरंभिक समय की एक छात्रा को निमंत्रित किया था। हिंदी विभाग के प्रथम अध्यक्ष डॉ. श्रीरंग संगोराम की छात्रा रह चुकी हैं। विद्या केलकर- सराफ (1979) ने मॉडर्न महाविद्यालय और हिंदी विभाग की स्मृतियों को तजा करते हुए अपनी कविता पढ़ी। साथ ही अनेक वर्षों बाद विभाग में आने की ख़ुशी जताई। भूतकाल और वर्तमान समय के हिंदी विभाग के छात्रों के काव्यपाठ का सुंदर मिलाप यहाँ दिखाई दिया।

डॉ. प्रेरणा उबाळे ने अतिथि मान्यवारों का परिचय कराया। इसके बाद महाराष्ट्र राष्ट्रभाषा प्रचार समिति के कार्याध्यक्ष और आकाशवाणी पुणे के पूर्व सहायक निदेशक, हिंदी लेखक *डॉ. सुनील देवधर* ने व्याख्यान के आयोजन और हिंदी के वैश्वीकरण के संदर्भ में भूमिका सामने रखी। इस्रायल का उदाहरण देते हुए उन्होंने यह बताया कि हिब्रू भाषा कैसे अनिवार्य करने के बाद जीवंत हो उठी।

Department of Hindi

प्रस्तुत कार्यक्रम के प्रमुख अतिथि डॉ. जवाहर कर्णावट, भोपाल ने "हिंदी लोकल से ग्लोबल" विषय पर अपना व्याख्यान दिया। उन्होंने अपने व्याख्यान में कहा कि जब हमें हवा, भोजन और पानी शुद्ध चाहिए तो हिंदी शुद्ध क्यों नहीं ? उन्होंने यह प्रश्न उपस्थित किया कि हम हिंदी को देवनागरी के बजाए रोमन में क्यों लिखते हैं ? हिंदी के साथ-साथ भारतीय भाषाओं के विश्व में विस्तार की जानकारी उन्होंने प्रदान की? डॉ. जवाहर कर्णावट ने विश्व के लगभग 60 देशों में यात्रा करते हुए वहां हिंदी की स्थिति का जायजा लेकर 'विश्व में हिंदी' शीर्षक पुस्तक की रचना की वह पुस्तक उन्होंने हिंदी विभागाध्यक्षा डॉ. प्रेरणा को प्रदान की। डॉ. जवाहर कर्णावट हिंदी भाषा, साहित्य के संदर्भ में संपूर्ण विश्व में अनुसंधान कार्य कर रहे हैं। उनके हिंदी से संबंधित समर्पण भाव से किए गए कार्य के कारण फिजी की संसद में उन्हें हिंदी सेवी सम्मान से सम्मानित किया जा चुका है।

कार्यक्रम के अध्यक्ष डॉ. दामोदर खडसे, जिन्होंने भारतीय सभी मंत्रालयों, समितियों, संस्थाओं से जुड़कर हिंदी से संबंधित कार्य किया है तथा नई शिक्षा प्रणाली में भारतीय भाषाओं के संदर्भ में जिनका ठोस योगदान रहा है। उन्होंने अपने व्याख्यान में प्रवासी हिंदी साहित्यकार तथा विदेशों में व्याप्त हिंदी की स्थिति और गति के संदर्भ में अपने अनुभव कथन किए।

इस कार्यक्रम को डॉ. नीलम जैन प्रवासी हिंदी साहित्यकार का सानिध्य प्राप्त हुआ। उन्होंने अपने भाषण में भारतीय संस्कृति, अध्यात्म, प्रवासी हिंदी साहित्य और वैश्विक हिंदी के संदर्भ में सबसे संवाद किया। साथ ही प्रस्तुत कार्यक्रम के आयोजन हेतु डॉ. प्रेरणा को बधाई दी।

कार्यक्रम का आभारज्ञापन कवयित्री, पत्रकार डॉ. स्वरांगी साने ने किया। वैश्विक हिंदी परिवार की प्रांत संयोजक के रूप में संयुक्त तत्वाधान में हिंदी विभाग से जुड़कर इस कार्यक्रम के आयोजन में वह सक्रियता से जुटी रही।

इस अवसर पर हिंदी विभाग, मॉडर्न महाविद्यालय के प्रा. सूरज बिरादर, रेशमा कांबले, शुभम राऊत उपस्थित थे तथा विभाग के स्नातक और स्नातक स्तर के छात्र बड़ी संख्या में मौजूद थे। इस कार्यक्रम में हिंदी कहानीकार डॉ. राजेंद्र श्रीवास्तव, नाटककार डॉ. रमेश मिलन भारतीय संस्कृति की अध्येता डॉ. ममता जैन, हिंदी कवि हितेश व्यास, मंजू चोपड़ा, श्री. देशमुख आदि हिंदी-मराठी लेखक पत्रिकाओं के कुछ संपादक, अन्य महाविद्यालयों के प्राध्यापक भी उपस्थित रहें। संपूर्ण कार्यक्रम का संचालन डॉ. प्रेरणा उबाळे ने किया। कार्यक्रम के अंत में काव्यपाठ करने वाले सभी छात्रों को प्रमाणपत्र देकर सम्मानित किया गया। संपूर्ण कार्यक्रम अत्यंत सुचारू ढंग से संपन्न हुआ। सभी मान्यवरो ने स्व. शंकरराव कानिटकर हिंदी विभागीय ग्रंथालय को भेंट दी। ग्रंथालय को 600 पुस्तकें प्रदान करने वाले डॉ. दामोदर खड़से और अन्य विद्वानों ने अपनी पुस्तकें संजोकर रखने पर प्रसन्नता व्यक्त की।

डॉ. प्रेरणा उबाळे

हिंदी विभागाध्यक्षा

मॉडर्न महाविद्यालय, पुणे 05

Department of Hindi

Department of Hindi

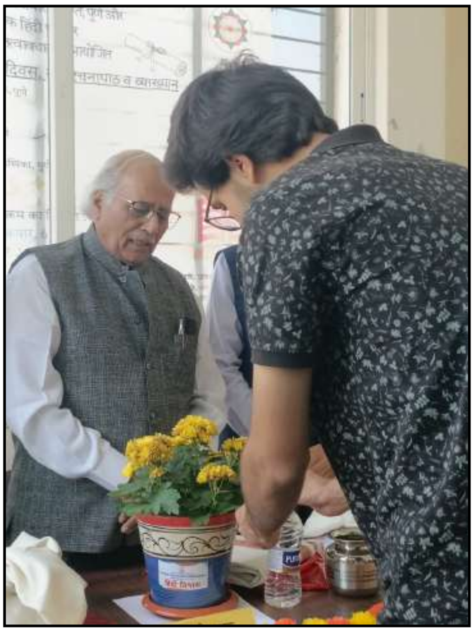

Department of Hindi

Department of Hindi

Department of Hindi

हिंदी का शुद्ध रुप में प्रयोग आवश्यक : जवाहर कर्नावट

पुणे, 8 मार्च (आ.प्र.)

हमें हवा शुद्ध चाहिए, भोजन शुद्ध चाहिए और पानी शुद्ध चाहिए, तो हिंदी शुद्ध क्यों नहीं चाहिए? हम हिंदी को देवनागरी के बजाय रोमन में क्यों लिखते हैं? यह सीधा सवाल अंतरराष्ट्रीय हिंदी केंद्र, रवींद्रनाथ टैगोर विश्वविद्यालय के निदेशक जवाहर कर्नावट ने श्रोताओं से किया.

वे शुक्रवार (6 मार्च) को पुणे में आयोजित हिंदी भाषा लोकल से ग्लोबल विषय पर आयोजित व्याख्यान में मुख्य वक्ता के रूप में बोल रहे थे. कार्यक्रम का आयोजन मॉर्डन कला, विज्ञान और वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त) तथा महाराष्ट्र राष्ट्रभाषा प्रचार समिति के तत्वावधान में वैश्विक हिंदी परिवार (पुणे) द्वारा किया गया. कॉलेज के शिवाजीनगर परिसर में आयोजित इस कार्यक्रम में बड़ी संख्या में श्रोता और विद्यार्थी उपस्थित थे.

वैश्विक हिंदी परिवार की प्रांत संयोजक स्वरांगी साने ने बताया कि संस्था की ओर से देशभर में मातृभाषा दिवस के अवसर पर विभिन्न कार्यक्रम आयोजित किए जा रहे हैं. उसी श्रृंखला में पुणे में व्याख्यान और युवा रचना पाठ का आयोजन किया गया.

इस अवसर पर युवा रचनाकारों ने कुमाऊंनी, कश्मीरी, तमिल, मराठी और हिंदी सहित विभिन्न भारतीय भाषाओं में कविता पाठ किया. युवा कवियों में मुकेश रावत, साक्षी कांबले, योगेश काले, विद्या सराफ, कश्मीरी छात्र शाहिद, मोहम्मद उस्मान तथा श्रीलंका की छात्रा सुदर्शना को विशेष सराहना मिली.

कार्यक्रम की प्रस्तावना समिति के कार्याध्यक्ष डॉ. सुनील देवधर ने की. उन्होंने कहा कि इजराइयल में लगभग 40 भाषाओं का मिश्रण था, लेकिन जब वहां हिब्रू को अनिवार्य किया गया तो मृतप्राय हो चुकी भाषा फिर से जीवित हो गई.महाविद्यालय की हिंदी विभागाध्यक्ष डॉ. प्रेरणा उबाले ने विभाग की गतिविधियों की जानकारी दी और कार्यक्रम का संचालन भी किया. कार्यक्रम की अध्यक्षता वरिष्ठ साहित्यकार डॉ. दामोदर खड़से ने की, जबकि प्रवासी रचनाकार डॉ. नीलम जैन का सान्निध्य प्राप्त हुआ.इस अवसर पर कथाकार डॉ. राजेंद्र श्रीवास्तव, डॉ. रमेश मिलन, सुमित पॉल, सुप्रिया शेरे, ममता जैन, लतिका जाधव, मंजू चोपड़ा, अनूप अकेला, हितेश व्यास, अनिता जठार और सूरज बिरादर सहित अनेक गणमान्य व्यक्ति और बड़ी संख्या में विद्यार्थी उपस्थित थे.

Department of Hindi

हवा, भोजन, पानी शुद्ध चाहिए तो हिंदी शुद्ध क्यों नहीं?: कर्नावट

भास्कर न्यूज़ | पुणे

वैश्विक हिंदी परिवार द्वारा महाराष्ट्र राष्ट्रभाषा प्रचार समिति के सहयोग से हिंदी भाषाः लोकल से ग्लोबल विषय पर चर्चा की गई। अंतरराष्ट्रीय हिंदी केंद्र, रवींद्रनाथ टैगोर विश्वविद्यालय के निदेशक जवाहर कर्नावट ने कहा कि जब हमें हवा, भोजन और पानी शुद्ध चाहिए तो हिंदी शुद्ध क्यों नहीं? उन्होंने सवाल उठाया कि हम हिंदी को देवनागरी के बजाय रोमन लिपि में क्यों लिखते हैं? कर्नावट ने कहा कि स्थानीयता को भूले बिना ही वैश्वीकरण संभव है। उन्होंने कहा कि केवल हिंदी ही नहीं, बल्कि मराठी, गुजराती जैसी भारतीय भाषाएं भी विदेशों में तेजी से विस्तार पा रही हैं। रचनाकारों ने कुमाऊंनी, कश्मीरी, तमिल, मराठी और हिंदी सहित कई भारतीय भाषाओं में कविता पाठ किया।

मॉडर्न कला, विज्ञान और वाणिज्य कॉलेज में आयोजित समारोह वैश्विक हिंदी परिवार की प्रांत संयोजक स्वरांगी साने ने बताया कि संस्था की ओर से मातृभाषा दिवस पर विभिन्न कार्यक्रम आयोजित किए जा रहे हैं। युवा कवियों में मुकेश रावत, साक्षी कांबले, योगेश काले, विद्या सराफ, कश्मीरी छात्र शाहिद, मोहम्मद उस्मान तथा श्रीलंका की छात्रा सुदर्शना को विशेष सराहना मिली। डॉ. सुनील देवधर ने कहा कि इजराइल में 40 भाषाओं का मिश्रण था, लेकिन जब वहां हिब्रू भाषा को अनिवार्य किया गया तो मृतप्राय हो चुकी भाषा पुनर्जीवित हो गई। डॉ. प्रेरणा उबाले ने हिंदी विभाग की गतिविधियों की जानकारी देते हुए कार्यक्रम का संचालन किया।

Mentor Mentee Committee Meeting

20 mentors submitted their report. On the basis of their observation Department of Psychology is going conduct the session on Goal Setting.

Department of English

The placement drive for TYBA and MA II students was organized on 25 March 2026 by the Department of English in association with iTeach School. The purpose of the session was to acquaint students with the hiring process and allow them to take part in the preliminary stage of recruitment.

The event started with an orientation session, during which the representatives introduced the institution and outlined its aims, available roles, and candidate expectations. This session provided students with a better understanding of the placement process.

It was followed by the screening round, which included the initial interviews. Students were given situation-based tasks to evaluate their analytical thinking, decision-making, and ability to respond to practical situations.

Overall, the session was engaging and useful, offering students meaningful exposure to real-world recruitment practices. Dr. Nilam Ingole's efforts as a coordinator contributed significantly to the successful conduct of the drive.

Workshop attended by Faculty Members in March 2026

CEDA– Sahvichar Manch

The Centre for Educational Development Administration (CEDA) organized workshop on "Developmental Activities for College" on 24th March 2026 in M.E.Society's Campus , Pune.

Several College Principals, IQAC Coordinators and teachers from colleges across Pune attended the half-day workshop.

The workshop was attended by Dr. Anjali Sardesai, Dr. Sachin Sakate, Dr. R. M. jagtap and Dr. Shantashree Sengupta from Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5.

CEDA– Sahvichar Manch

Modern Achievements

Congratulations Prof.Shivam Ubhe, Department of English

काल मुक्तछंद या Ferguson College मधील कार्यक्रमात इंग्रजी विभागातील आपले सहकारी शिवम उभे यांनी कीर्तनकार चारुदत्त आफळे यांची मुलाखत घेतली. त्यांचे कला शाखेतर्फे अभिनंदन.

Dt. 28.2.2026

Congratulations Yuva Sanshodhak Scheme 2024-25 Winners

Congratulations Dr. Amrita Priyam, Department of Economics

My paper published in an international journal of Indira University and also I was invited as session chair for the national conference for track 2

Dr. Amrita Priyam

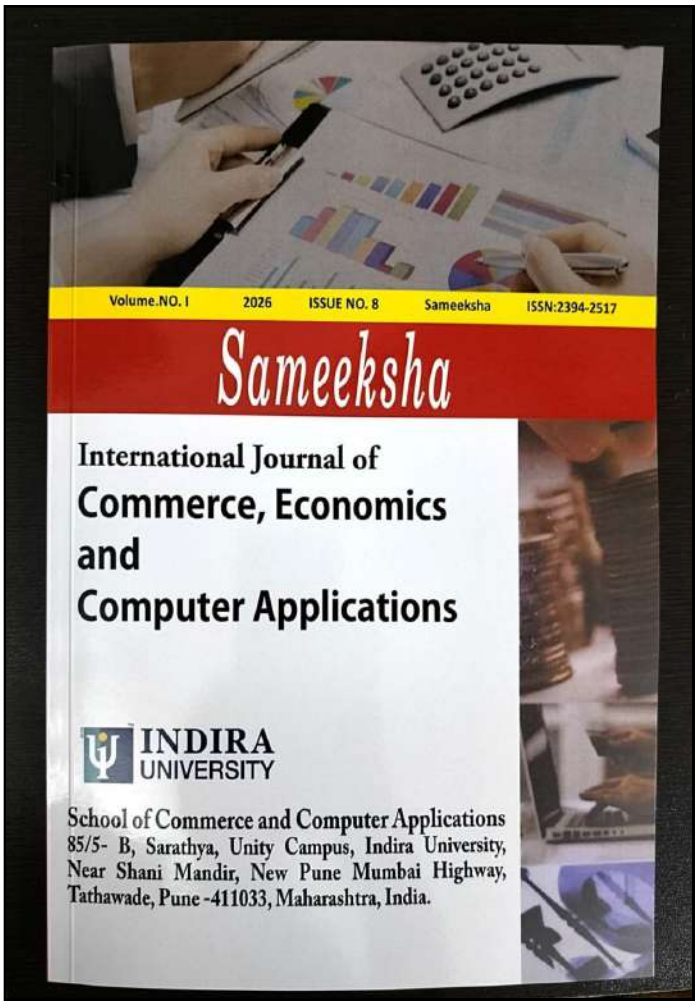

Congratulations Dr. Amrita Priyam, Department of Economics

Congratulations Dr. Nisha Bhandare, Head Department of Marathi

आदिम महिला बचत गट महासंघ
कला क्रीडा संस्कार संस्कृती समिती

संस्थापक अध्यक्ष :- श्री. विष्णू एकनाथ शेळके (आण्णाभाऊ) BA, DEd, BEd, MEd, GDCA, LLB, LLM (Appr)
Email :-ambmpune@gmail.com 7028538810 / 9284648074 / 9096824365

दि. 8 मार्च 2026

प्रति,
मा. निशा भंडारे
मराठी विभाग प्रमुख,
मॉर्डन महाविद्यालय, शिवाजीनगर पुणे 5

विषय :- जागतिक महिला दिनाच्या नारी सन्मान सोहळ्यास सत्कारमूर्ती म्हणून उपस्थिती दर्शवून सन्मान स्वीकारणे बाबत,

महोदया,

आमच्या आदिम महिला बचत गट महासंघ व कला क्रीडा संस्कार संस्कृती समिती संस्थांकडून दरवर्षी जागतिक महिला दिनाच्या निमिताने विविध क्षेत्रातील यशस्वी, नामांकित व आपल्या कार्यकर्तृत्वाने ठसा उमटवलेल्या महिला भगिनींचा सन्मान करण्यात येतो. यामध्ये डॉक्टर, इंजिनियर, वकील, प्राध्यापक, तसेच राजकीय सामाजिक क्षेत्रातील महिलांबरोबरच घरकामगार, पथारी व्यावसायिक, वाहनचालक अशा स्वकष्टाने, संघर्षातून उत्तुंग भरारी घेणाऱ्या कर्तृत्ववान महिलांचा समावेश असतो.

याही वर्षी आम्ही पिंपरी चिंचवडमधील नवी सांगवी येथील नटसम्राट निळू फुले नाट्यगृह येथे दि. 27 मार्च 2026 रोजी दु. 12 ते 3 या वेळेत हा सोहळा आयोजित केला आहे.

आपण आजपर्यंत ज्ञानदानाच्या महयाज्ञात दिलेल्या सर्वोत्कृष्ठ योगदान सर्वांनाच प्रेरणादायी आहे.शैक्षणिक क्षेत्रात कार्यरत असताना समाज प्रबोधनाचा व्यासंग जोपासत आपण प्रदीर्घकाळ जनसामान्यांच्या सेवेत व्यतीत केला आहे. आपण अगणित विद्यार्थी घडवले सुजाण जागरूक नागरिक घडवले देशाच्या जडण घडणीत योगदान देणारे हिरे घडविले आपल्या या सामाजिक बांधिलकीने केलेल्या शैक्षणिक कार्याबद्दल आम्ही आपणस नम्रपणे सन्मानित करीत आहोत याचा आम्हाला आनंद होत आहे.

कृपया आपण या सोहळ्यास आपला परिवार, आप्तेष्ट, हितचिंतक यांच्या समवेत उपस्थित राहून आपला यथोचित मानसन्मान स्वीकारावा व महिला भगिनींना प्रोत्साहित करून प्रेरणा द्यावी हि विनंती.

आपले विश्वासू

कला विभाग | क्रीडा विभाग | संस्कार विभाग | संस्कृती विभाग

सुनिता दिशांत कोळप | विष्णू एकनाथ शेळके (आण्णाभाऊ)

Congratulations Mr. Adesh D. Gavali (T.Y.B.Sc. Physics)

Dear all, I am happy to share that our student Mr. Adesh D. Gavali (T.Y.B.Sc. Physics) has qualified JAM 2026 in Physics.

---- Head, Department of Physics

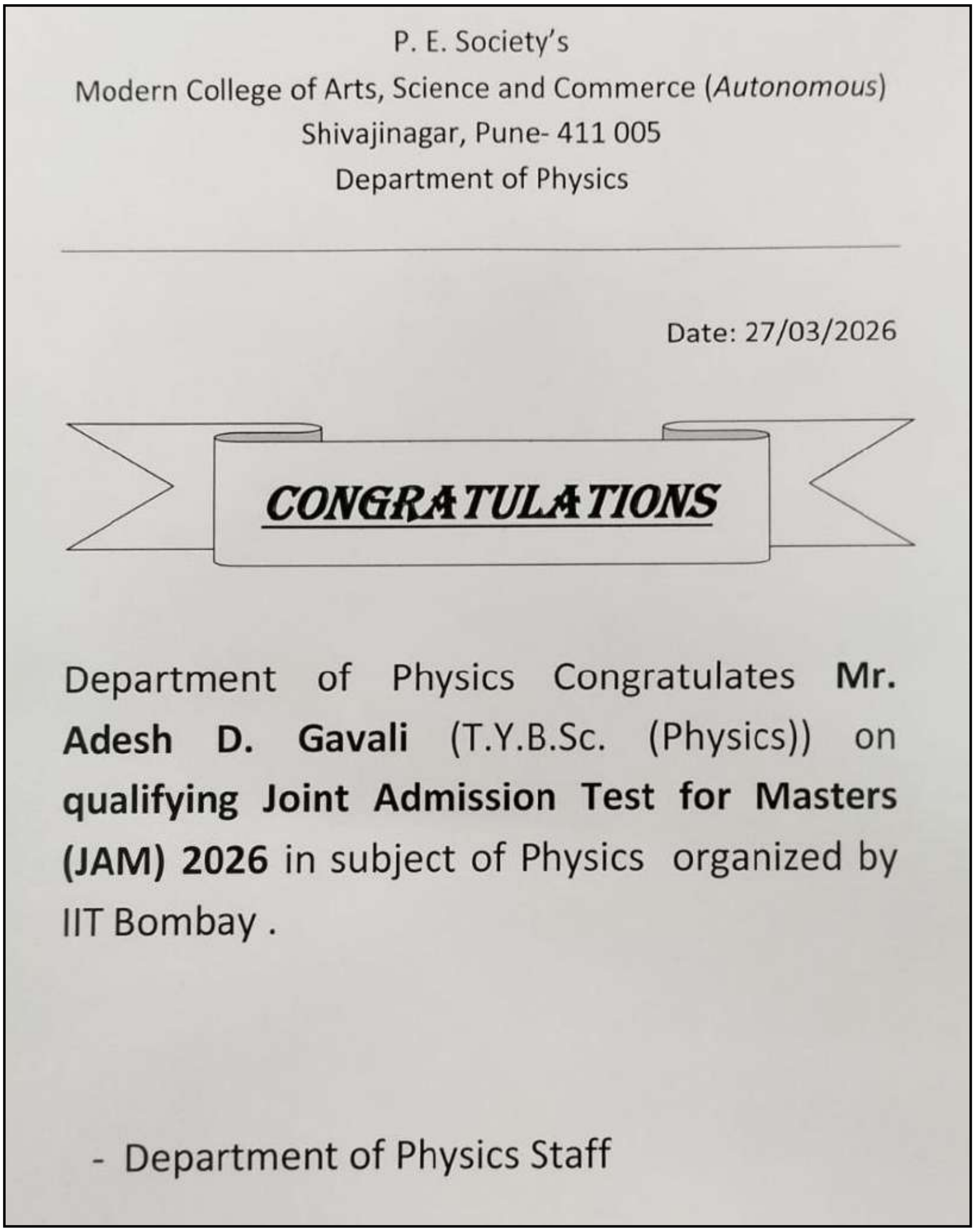

P. E. Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce (*Autonomous*)
Shivajinagar, Pune- 411 005
Department of Physics

Date: 27/03/2026

CONGRATULATIONS

Department of Physics Congratulates **Mr. Adesh D. Gavali** (T.Y.B.Sc. (Physics)) on **qualifying Joint Admission Test for Masters (JAM) 2026** in subject of Physics organized by IIT Bombay .

- Department of Physics Staff

NEWLY ADDED AND BOOKS RECEIVED IN GRATIS DURING MARCH 2026

Author	Title
SHISHUPAL, R. V.	RAJMARGATIL PAULKHUNA राजमार्गावरील पाऊलखुणा
SHISHUPAL, R. V.	PRERANA BHIMACHI प्रेरणा भीमाची
SASTRANANDA SWAMI	PLAYS & POEMS - VEDANTIC - CULTURAL

News Paper Clippings : March 2026

Online newspapers and online services based on newspapers are becoming increasingly popular and useful in current digital age. These services helped libraries in reaching out users wherever they are and also save time of the users. The newspaper clippings are also known as press clippings in some libraries .

[*Ref: Gaur, Ramesh C., Chand, Mahesh, Gaur, Kavita & Yadav, Amar Singh. (2013). Online Newspaper Clippings and News Services for Libraries: Experiences in Indian Libraries. Accessed from http:// library.ifla.org/240/1/153-gaur-en.pdf*]

Clipping is the cutting-out of articles from a paper publication. Newspaper clippings are often used when people have to write a report or make a presentation or for future reference.

The Modern College, Shivajinagar Library subscribes to Ten (10) English Newspapers and Eleven (11) Marathi Newspapers which are referred by the students and staff. The Library has a practice of posting notifications of important news related to Education, UGC, NAAC, Savitribai Phule Pune University on the WhatsApp Groups of Staff.

Father of Library Science, Dr. S.R.Ranganathan's Fifth Law of Library Science states that *'Library is a Growing Organism'*. It means that a library should be a continually changing institution, never static in its outlook. Books, methods, and the physical library should be updated over time. As an implication of the Fifth Law of Library Science, the Modern College Library has also updated the ways of keeping and maintaining the Newspaper Clippings. E-newspaper Clippings Service gives a global viewership/ user base, no maintenance required, storage space issues will be solved and any user, anytime, at any place can have an access to the Newspaper Clippings Service. The E-Newspaper Clippings Section is divided into

News regarding MCASC, Pune-5, Education, Work of Appreciation, Health, Research, Sports, Miscellaneous .

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

नवराष्ट्र
Paschim Maharashtra | 12 March 2026 | Page 5

सावित्रीबाईंना पुणे विद्यापीठात अभिवादन

▶ **पुणे, शहर प्रतिनिधी.** सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठात स्त्री शिक्षणाचा पाया घालणाऱ्या पहिल्या महिला शिक्षिका सावित्रीबाई फुले यांच्या पुतळ्यास स्मृतिदिनानिमित्त कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन केले. यावेळी विद्यापीठाच्या मुख्य इमारतीसमोरील सावित्रीबाई फुले यांच्या पुतळ्यास प्र-कुलगुरू डॉ. पराग काळकर, व्यवस्थापन परिषद सदस्य डॉ. ज्योत्स्ना एकबोटे, बागेश्री मंठाळकर, संगीता जगताप, अधिसभा सदस्य सचिन गोरडे, अधिष्ठाता प्रा. डॉ. संजय तांबट, डॉ. विलास आढाव, डॉ. गीता शिंदे डॉ. वैभव जाधव आदी मान्यवरांनी पुष्पांजली अर्पण करून आदरांजली वाहिली.

epaper.navarashtra.com

नवराष्ट्र
Pune | 13 March 2026 | Page 2

कर्तृत्ववान महिलांचा पुणे विद्यापीठात गौरव

सावित्रीबाई फुले सन्मान सोहळा

▶ **पुणे, शहर प्रतिनिधी.** सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या विद्यार्थी विकास मंडळ आणि राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने आयोजित सावित्रीबाई फुले सन्मान सोहळ्यात विविध क्षेत्रात उल्लेखनीय कार्य करणाऱ्या महिलांचा गौरव करण्यात आला. या वेळी नासा भेटीसाठी निवड झालेल्या भोर तालुक्यातील विद्यार्थिनी आदिती पारठे, आदिती राऊत यांच्यासह क्रिकेटपटू पुनम खेमनार, वनसंरक्षक विजया वसावे, सामाजिक कार्यकर्त्या ममता सपकाळ आणि गोंदिया जिल्ह्यात जलसंवर्धनाचे कार्य करणाऱ्या शालू कोल्हे यांना सन्मानित करण्यात आले.

कार्यक्रमाला कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी, प्र-कुलगुरू डॉ. पराग काळकर, सावित्रीबाई फुले सन्मान नामनिर्देशन समितीच्या अध्यक्षा डॉ. अरुणा ढेरे, प्रमुख पाहुण्या वीणा गोखले, समिती सदस्य डॉ. सोनिया नगराळे, डॉ. अनघा तांबे, विद्यार्थी विकास मंडळ प्रभारी संचालक डॉ. सविता कुलकर्णी, राष्ट्रीय सेवा योजना प्रभारी संचालक डॉ. गणेश भामे उपस्थित होते. तसेच व्यवस्थापन परिषद सदस्य सागर वैद्य, अधिसभा सदस्य डॉ. नीता मोहिते, आजीवन अध्ययन व ज्ञानविस्तार विभाग समन्वयक डॉ. विलास आढाव व शिक्षणशास्त्र विभागप्रमुख गीता शिंदे उपस्थित होते.

यावेळी सन्मानार्थींना सावित्रीबाई फुले यांचा पुतळा, स्मृतीचिन्ह, शाल, सन्मानपत्र आणि ११ हजार रुपयांचा धनादेश देऊन गौरविण्यात आले. मनोगत व्यक्त करताना आदिती पारठे व आदिती राऊत यांनी नासा भेटीसाठी झालेल्या निवडीबाबत माहिती दिली. मराठी माध्यमातील विद्यार्थी कोणत्याही क्षेत्रात कमी नसल्याचे त्यांनी नमूद केले. डॉ. सुरेश गोसावी यांनी महिलांच्या कर्तृत्वाचा गौरव होणे ही विद्यापीठासाठी अभिमानाची बाब असल्याचे सांगितले. सावित्रीबाई फुले यांनी सुरू केलेल्या महिला शिक्षणाच्या परंपरेतून आज अनेक महिला विविध क्षेत्रांत पुढे येत असल्याचे त्यांनी नमूद केले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. ज्योत्स्ना एकबोटे यांनी केले. सूत्रसंचालन स्वामीराज भिसे यांनी केले, तर आभार प्रदर्शन बागेश्री मंठाळकर यांनी केले.

epaper.navarashtra.com

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

प्रभात

नव्या पोशाखात आकर्षक 'कामायनी'ची मुले

३०० विशेष मुलांचा गुढीपाडवा गोड

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. १७ - गुढीपाडव्याच्या मुहूर्तावर अंगावर नवा कोरा सलवार-कुर्ता, चेहऱ्यावर निरागस हास्य आणि डोळ्यांत नवीन कपड्यांचे कुतूहल, अशा आनंदी वातावरणात 'कामायनी' संस्थेतील विशेष मुलांनी नववर्षाचे स्वागत केले. गोखलेनगर येथील मुनोत सभागृहात पार पडलेल्या या कार्यक्रमात ३०० विशेष मुलांना मान्यवरांच्या हस्ते पेहराव भेट देण्यात आले.

नगसेविका डॉ. निवेदिता एकबोटे यांच्या मार्गदर्शनाखाली व युवा सामाजिक कार्यकर्ते ऋषिकेश कोंढाळकर व अनिकेत कोंढाळकर यांच्या पुढाकारातून या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी माजी नगरसेविका डॉ. ज्योत्स्ना एकबोटे, अपर पोलीस आयुक्त राजेश बनसोडे, अतिरिक्त जिल्हाधिकारी राजीव नंदकर, रवींद्र साळेगावकर, तसेच, अनिरुद्ध रांजेकर, सचिन कुलकर्णी, कामयानी संस्थेच्या विश्वस्त श्रीलेखा कुलकर्णी, डॉ. आशुतोष भूपटकर आदी उपस्थित होते.

या मुलांचा निरागसपणा समाजातील माणुसकी जिवंत ठेवतो, अशा भावना डॉ. निवेदिता एकबोटे यांनी व्यक्त केल्या. दिव्यांग मुलांची सेवा हीच ईश्वरसेवा असल्याचे मत डॉ. ज्योत्स्ना एकबोटे यांनी मांडले, तर डॉ. आशुतोष भूपटकर यांनी सक्षमीकरणाच्या गरजेवर भर दिला. नव्या कपड्यांमुळे या मुलांच्या चेहऱ्यावर उमललेला आनंद उपस्थितांच्या डोळे पाणावून गेला.

Pune City Edition
Mar 18, 2026 Page No. 15
Powered by: erelego.com

नवराष्ट्र
Pune | 20 March 2026 | Page 5

नवा ड्रेस, अनमोल हास्य!

गुढीपाडवा दिनी ३०० मुलांना वेस्टझोनतर्फे भेट

▸ पुणे, शहर प्रतिनिधी. अंगावर नवा कोरा सलवार-कुर्ता, चेहऱ्यावर निरागस हास्य आणि एकमेकांना नवीन कपडे दाखवत उत्साहाने भरलेले वातावरण—अशा आनंदमयी क्षणांत गोखलेनगर येथील कामायनी संस्थेतील विशेष मुलांनी गुढीपाडव्याचे स्वागत केले. या निमित्ताने संस्थेतील सुमारे ३०० विशेष मुलांना नव्या सलवार-कुर्त्यांचे वाटप करण्यात आले.

युवा सामाजिक कार्यकर्ते ऋषिकेश कोंढाळकर आणि अनिकेत कोंढाळकर यांच्या पुढाकारातून 'वेस्टझोन' परिवाराच्या वतीने या उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. कामायनी संस्थेच्या मुनोत सभागृहात हा कार्यक्रम उत्साहात पार पडला.

या प्रसंगी प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या सहकार्यवाह तसेच सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषद सदस्या प्रा. डॉ. ज्योत्स्ना एकबोटे, नगरसेविका व मॉडर्न महाविद्यालयाच्या प्राचार्या प्रा. डॉ. निवेदिता एकबोटे, अपर पोलीस आयुक्त राजेश बनसोडे, यशदा येथील अतिरिक्त जिल्हाधिकारी राजीव नंदकर, स्वीकृत नगरसेवक रवींद्र साळेगावकर, बांधकाम व्यावसायिक अनिरुद्ध रांजेकर, मुकुल माधव फाउंडेशनचे समन्वयक सचिन कुलकर्णी, कामायनी संस्थेच्या विश्वस्त श्रीलेखा कुलकर्णी, कार्याध्यक्ष डॉ. आशुतोष भूपटकर तसेच कोंढाळकर परिवारातील सदस्य उपस्थित होते. प्रा. डॉ. निवेदिता एकबोटे म्हणाल्या की, "या विशेष मुलांसोबत वेळ घालवणे हा अत्यंत सकारात्मक आणि समृद्ध करणारा अनुभव असतो. अपर पोलीस आयुक्त राजेश बनसोडे यांनी विद्यार्थ्यांनी सादर केलेल्या बँडचे विशेष कौतुक करत, या मुलांमधून भविष्यात मोठी कर्तृत्ववान व्यक्तिमत्वे घडू शकतात, असा विश्वास व्यक्त केला. दिव्यांग मुलांची सेवा हीच खरी देवसेवा असल्याचे प्रा. डॉ. ज्योत्स्ना एकबोटे यांनी सांगितले.

epaper.navarashtra.com

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

पुढारी

पदवीच्या चौथ्या वर्षाबाबत प्रश्नचिन्ह

- **महाविद्यालयांना सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाकडून मार्गदर्शक सूचनांची प्रतीक्षा**

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०२० नुसार संशोधनासह पदवी अभ्यासक्रम (ऑनर्स) चार वर्षांचा करण्यात आला आहे. परंतु चौथे वर्ष कसे राबवायचे, चौथे वर्ष अनुदानित असणार की विनाअनुदानित, याबाबत महाविद्यालयांच्या स्तरावर प्रश्नचिन्ह असून, महाविद्यालयांना मार्गदर्शक सूचनांची प्रतीक्षा आहे.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाची अर्थसंकल्पीय अधिसभा शुक्रवार (दि. २७) आणि शनिवारी आयोजित केली आहे. या अर्थसंकल्पाची कार्यक्रम पत्रिका आणि प्रश्नोत्तरे अंतिम झाली आहेत. त्यात चौथ्या वर्षाच्या अंमलबजावणीबाबत प्रश्न उपस्थित करण्यात आले आहेत. राष्ट्रीय शिक्षण धोरणात उच्चशिक्षणातील संशोधनाला चालना देण्यावर भर देण्यात आला आहे. पदवी स्तरावरूनच विद्यार्थ्यांनी संशोधन करण्यासाठी पदवी अभ्यासक्रमाच्या रचनेत बदल करत मल्टिपल एन्ट्री, मल्टिपल एक्झिटसारखी सुविधा देण्यात आली आहे. तीन वर्षांचा अभ्यासक्रम पूर्ण करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना पदवी, तर चौथ्या वर्षात संशोधन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना ऑनर्स पदवी देण्याची तरतूद करण्यात आली आहे. मात्र, यासंदर्भात महाविद्यालयांच्या स्तरावर अनेक प्रश्न निर्माण झाल्याचे चित्र आहे.

अधिसभा सदस्य डॉ. अपूर्व हिरे, डॉ. बाळासाहेब सागडे यांनी पदवीच्या चौथ्या वर्षाबाबत विद्यापीठाने काय उपाययोजना केल्या, हा प्रश्न उपस्थित केला आहे. विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेच्या सदस्य डॉ. ज्योत्स्ना एकबोटे यांनी उत्तर दिले आहे. त्यानुसार उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाने महाराष्ट्र शैक्षणिक व संशोधन परिषदेची (महासार्क) स्थापना केली आहे. राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०२०च्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने ५ मार्च रोजी मंत्र्यांच्या अध्यक्षतेखाली आढावा बैठक घेण्यात आली. या बैठकीत महासार्कने मार्गदर्शक सूचना तयार करून शासनास सादर करण्याबाबत निर्देश दिले आहेत. त्या आधारे शासनाकडून उचित निर्देश प्राप्त झाल्यावर पुढील योग्य ती कार्यवाही करण्यात येईल.

गरजू देशांमध्ये विद्यापीठाचे 'ऑफ शोअर कॅम्पस'

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने जगातील गरजू देशांमध्ये 'ऑफ शोअर कॅम्पस' सुरू करावेत. त्यासाठी विद्यापीठात स्वतंत्र विभाग सुरू करण्याची शिफारस अधिसभा सदस्य विनायक आंबेकर यांनी मांडली आहे.

विद्यापीठाशी संलग्न स्वायत्त महाविद्यालयांची संख्या व समस्याही वाढत आहेत. त्यामुळे स्वायत्त महाविद्यालयांचे प्रश्न सोडवण्यासाठी समिती नियुक्त करून समितीने सुचवलेल्या शिफारसींचा स्वीकार करण्याची शिफारस अधिसभा सदस्य दादाभाऊ शिनलकर यांनी केली आहे.

Pune Edition
Mar 27, 2026 Page No. 07
Powered by: erelego.com

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

सकाळ

पदवीच्या चौथ्या वर्षाबाबत महाविद्यालयांमध्ये संभ्रम

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या अधिसभेत रंगणार चर्चा; मार्गदर्शक सूचनांची प्रतीक्षा

पुणे, ता. २६ : राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणानुसार संशोधनासह पदवी अभ्यासक्रम (ऑनर्स) चार वर्षांचा केला आहे. परंतु, चौथ्या वर्षाचा अभ्यासक्रम नेमका कसा राबवायचा, चौथे वर्ष अनुदानित असणार की विनाअनुदानित, याबाबत महाविद्यालयांच्या पातळीवर अद्यापही संभ्रम कायम आहे. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालये याबाबतच्या मार्गदर्शक सूचनांच्या प्रतीक्षेत आहेत. यावर विद्यापीठाच्या अधिसभेत चर्चा होण्याची चिन्हे आहेत.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाची वार्षिक अधिसभा शुक्रवारी (ता. २७) आयोजित केली आहे. सभेची कार्यक्रमपत्रिका आणि प्रश्नोत्तरे अंतिम केली आहेत. त्यात चौथ्या वर्षाच्या अंमलबजावणीबाबत प्रश्न उपस्थित केले आहेत. राष्ट्रीय शिक्षण धोरणात उच्च शिक्षणातील संशोधनावर भर दिला आहे. पदवी स्तरावरूनच विद्यार्थ्यांनी संशोधन करण्यासाठी पदवी अभ्यासक्रमाच्या रचनेत बदल केला आहे. मल्टिपल एन्ट्री, मल्टिपल एक्झिटसारखी सुविधा दिली आहे. तीन वर्षांचा अभ्यासक्रम पूर्ण करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना पदवी, तर चौथ्या वर्षात संशोधन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना ऑनर्स पदवी देण्याची तरतूद आहे. मात्र, या संदर्भात महाविद्यालयांच्या स्तरावर अनेक प्रश्न असल्याचे चित्र आहे. अधिसभा सदस्य डॉ. अपूर्व हिरे आणि डॉ. बाळासाहेब सागडे यांनी पदवीच्या चौथ्या वर्षाबाबत विद्यापीठाने काय उपाययोजना केल्या आहेत, याबाबत प्रश्न उपस्थित केले आहेत. विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेच्या सदस्य डॉ. ज्योत्स्ना एकबोटे यांनी उत्तर दिले आहे. त्यानुसार उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाने महाराष्ट्र शैक्षणिक व संशोधन परिषदेची (महासार्क) स्थापना केली आहे. राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०२०च्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने पाच मार्चला मंत्र्यांच्या अध्यक्षतेखाली आढावा बैठक आयोजित केली होती. त्यात 'महासार्क'ने मार्गदर्शक सूचना तयार करून सरकारला सादर करण्याबाबत निर्देश दिले आहेत. त्या आधारे पुढील योग्य ती कार्यवाही विद्यापीठामार्फत करण्यात येईल, असे विद्यापीठाने स्पष्ट केले आहे.

प्रश्न अग्राह्य धरल्याने सदस्यांची नाराजी

■ विद्यापीठ परिसरात यापूर्वी तीन कँटीन चालू होत्या, त्या बंद का केल्या. तिन्ही कँटीन पुन्हा सुरू करण्यात काही अडचणी आहेत का, विद्यापीठाचे प्रतिनिधी शिर्डी संस्थानला भेट देण्यासाठी गेले होते, त्यानंतर या प्रतिनिधींनी काही शिफारशी सुचविल्या आहेत का, इंधन टंचाईमुळे विद्यार्थ्यांना पुरेसा आहार मिळावा, याबाबत विद्यापीठाने काय उपाययोजना केल्या आहेत, या संदर्भात अधिसभा सदस्य दादाभाऊ शिनलकर यांनी प्रश्न विचारले असता, त्यांचे हे प्रश्न अग्राह्य धरल्याने त्यांनी तीव्र नाराजी व्यक्त केली आहे.

Pune, Main
27/03/2026 Page No. 2

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

पुण्य नगरी

६ | पुणे | सोमवार,

In Short

मॉर्डन महाविद्यालयात माजी विद्यार्थी मेळावा उत्साहात

पिंपरी : प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे मॉडर्न कॉलेज ऑफ कॉमर्स अँड कॉम्प्युटर स्टडीज येथे माजी विद्यार्थी मेळावा घेण्यात आला. या कार्यक्रमाचा मुख्य उद्देश माजी विद्यार्थ्यांना त्यांच्या अनुभवांचे आदानप्रदान करण्याची आणि वर्तमान विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन व्हावे हा होता. प्रा.प्रणव मुळे यांच्या समन्वयाने हा कार्यक्रम घेण्यात आला. यावेळी माजी विद्यार्थ्यांनी त्यांचे अनुभव सांगितले आणि वर्तमान विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.कार्यक्रमात विविध मॅनेजमेंट गेम्सचे आयोजन करण्यात आले होते.सर्व माजी विद्यार्थी एकत्र आल्याने एक उत्साही वातावरण निर्माण झाले होते.संस्थेचे कार्याध्यक्ष प्रा. डॉ. गजानन एकबोटे, कार्यवाह प्रा. शामकांत देशमुख, प्रा. डॉ ज्योत्स्ना एकबोटे, डॉ. प्रकाश दीक्षित, प्रा. डॉ. निवेदिता एकबोटे, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. मनोज साठे, आणि शैक्षणिक समन्वयक प्रा. डॉ. प्रसन्न चव्हाण यांनी मार्गदर्शन केले.

Pune Edition
Mar 30, 2026 Page No. 06
Powered by: erelego.com

News Paper Clippings Related to MCASC(Autonomous) Pune 5

प्रभात

www.dainikprabhat.com

नव्याने भरती प्रक्रिया राबवा

कुलसचिव नियुक्ती प्रकरण; जनआंदोलनाचा इशारा

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. ६ - सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या कुलसचिव पदाची नियुक्ती गेल्या दीड वर्षांपासून रखडली आहे. २०१४ मध्ये झालेल्या मुलाखतींनंतरही अद्याप पूर्णवेळ नियुक्ती न झाल्याने जुनी प्रक्रिया रद्द करावी, तसेच वादग्रस्त प्रतिमेच्या उमेदवाराची वर्णी लावल्यास जनआंदोलन करण्याचा इशारा अधिसभा सदस्य प्रा. हर्ष गायकवाड यांनी कुलगुरूंना निवेदनाद्वारे दिला आहे.

विद्यापीठाच्या कुलसचिव पदासाठी १० व ११ जुलै २०२४ रोजी मुलाखती पार पडल्या होत्या. मात्र, अद्याप सक्षम आणि पात्र उमेदवाराची नियुक्ती केली नाही. कुलसचिव निवडीसाठी नवीन जाहिरात प्रसिद्ध करावी, अशी मागणी प्रा. गायकवाड यांनी केली आहे. कुलसचिव पदासाठी ज्या उमेदवाराच्या नावाची चर्चा सुरू आहे, त्या उमेदवाराविरुद्ध विविध सामाजिक संघटनांनी यापूर्वीच तक्रारी केल्या आहेत. संबंधित उमेदवाराला त्याच्या संस्थेतील तक्रारींमुळे विश्वस्त पदाचा राजीनामा द्यावा लागला असून, सध्या त्याच्यावर शिस्तभंगाच्या कारवाईसाठी चौकशी समिती नेमली आहे. विशेष म्हणजे संबंधित संस्थेने या उमेदवाराला दिलेले 'ना हरकत प्रमाणपत्र' (एनओसी) देखील मागे घेतले आहे, याकडे प्रा. गायकवाड यांनी लक्ष वेधले.

कुलसचिव हे विद्यापीठाचे महत्त्वाचे प्रशासकीय पद आहे. या पदावर बसणारी व्यक्ती निष्कलंक आणि चारित्र्यसंपन्न असावी. प्रशासनाने दबावाखाली येऊन वादग्रस्त उमेदवाराची नियुक्ती केली, तर विविध सामाजिक संघटनांना एकत्र करून जनआंदोलन छेडले जाईल, असा इशाराही प्रा. गायकवाड यांनी दिला आहे.

Pune City Edition
Mar 07, 2026 Page No. 5
Powered by: erelego.com

News Paper Clippings Related to MCASC(Autonomous) Pune 5

प्रभात

महाविद्यालयांची 'फी वसुली' आता रडारवर

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. ७ – शिक्षणाच्या नावाखाली विद्यार्थ्यांच्या खिशाला कात्री लावणाऱ्या खासगी शिक्षण संस्था आणि महाविद्यालयांच्या मनमानी कारभाराला आता लगाम बसणार आहे. ट्युशन फीच्या नावाखाली नाममात्र शुल्क दाखवायचे आणि प्रत्यक्षात 'इतर शुल्का'च्या नावाखाली पालकांची लूट करायची, हा प्रकार आता महाविद्यालयांना चांगलाच महागात पडणार आहे. राज्य शासनाने आणि शुल्क नियामक प्राधिकरणाने यासंदर्भात कडक पावले उचलली असून, नियम मोडणाऱ्या महाविद्यालयांचे धाबे आता दणाणले आहेत.

■ महाविद्यालयाला दंड, सरकारचा दणका...

भुसावळ येथील पी. के. कोटेचा महिला महाविद्यालयाने विद्यार्थिनींकडून अतिरिक्त शुल्क वसूल केल्याचे प्रकरण विधानसभेत गाजले. आमदार अस्लम शेख यांनी उपस्थित केलेल्या प्रश्नावर उत्तर देताना उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री चंद्रकांत पाटील यांनी स्पष्ट केले की, संबंधित विद्यापीठाने या प्रकरणाची सखोल चौकशी केली आहे. या महाविद्यालयाकडून अतिरिक्त वसूल केलेली रक्कम केवळ परतच घेतली नाही, तर त्यावर मोठा दंडही ठोठावण्यात आला आहे. विशेष म्हणजे, हा दंडाचा निधी विद्यार्थ्यांच्या विकासासाठीच वापरला जाणार आहे. या निर्णयामुळे अतिरिक्त शुल्क घेणाऱ्या संस्थांना स्पष्ट संकेत देण्यात आले आहेत.

■ मोफत शिक्षणाच्या नावाखाली पॉवर चार्जिंगची वसुली?

राज्य शासनाने मुलींसाठी व्यावसायिक शिक्षण मोफत देण्याचा महत्त्वपूर्ण निर्णय घेतला आहे. मात्र, काही संस्थांनी यावरही पळवाट शोधली आहे. मोफत प्रवेश देऊनही पॉवर चार्जिंग, कॉम्प्युटर लॅब मेंटेनन्स अशा विविध नावांनी मुलींकडून पैसे उकळले जात असल्याचे धक्कादायक वास्तव समोर आले आहे. आर्ट्स, सायन्स आणि कॉमर्सच्या बाबतीतही हेच चित्र असून, 'अदर फी'च्या नावाखाली होणारी ही वसुली आता थेट शुल्क नियामक प्राधिकरणाच्या नियंत्रणाखाली येणार आहे.

■ नियमांचे उल्लंघन केल्यास थेट चौकशी...

राज्यातील अनेक कुटुंबांना उत्पन्नाच्या मर्यादेनुसार शुल्क सवलत मिळते. मात्र, महाविद्यालये ती सवलत कागदावरच ठेवून इतर मार्गांनी पैसे वसूल करतात. आता शासनाने स्पष्ट केले आहे की, ट्युशन फीप्रमाणेच इतर शुल्कांवरही बारीक लक्ष ठेवले जाईल. जे महाविद्यालय नियमांचे उल्लंघन करेल, त्यांना केवळ दंडच नाही तर थेट चौकशीला सामोरे जावे लागणार आहे.

अतिरिक्त शुल्काची लूट थांबणार; शासनाचा कडक इशारा!

"उच्च शिक्षण व्यवस्थेचा केंद्रबिंदू विद्यार्थी असायला हवा. विद्यार्थ्यांकडून कोणत्याही नावाखाली अतिरिक्त शुल्क आकारले जाणे योग्य नाही. शासनाने आणि शुल्क नियामक प्राधिकरणाने निश्चित केलेल्या शुल्कांनुसारच महाविद्यालयांनी शुल्क आकारणे अपेक्षित आहे. शिक्षण व्यवस्था ही विद्यार्थी-केंद्रित आणि सर्वसमावेशक असावी, ज्यामुळे कोणत्याही विद्यार्थ्यावर अनावश्यक आर्थिक भार पडणार नाही आणि प्रत्येकाला गुणवत्तापूर्ण शिक्षणाची समान संधी मिळेल. त्यामुळे सर्व संस्थांनी पारदर्शकता राखत नियमांचे पालन करणे महत्त्वाचे आहे.

– **डॉ. निवेदिता एकबोटे**, प्राचार्या, मॉडर्न महाविद्यालय, शिवाजीनगर

Pune City Edition
Mar 09, 2026 Page No. 5
Powered by: erelego.com

News Paper Clippings Related to MCASC(Autonomous) Pune 5

नवराष्ट्र
Pune | 14 March 2026 | Page 3

क्षेत्रीय नियोजन ● स्वीप व्यवस्थापन कक्षामार्फत मतदान जनजागृतीसाठी स्पर्धा

शिवाजीनगर कार्यालयाकडून बक्षीस वितरण

▶ पुणे, पुणे महानगरपालिका शिवाजीनगर–घोले रोड क्षेत्रीय कार्यालयाच्या अंतर्गत पुणे मनपा सार्वत्रिक निवडणूक 2025–26 निमित्त स्वीप व्यवस्थापन कक्षामार्फत मतदान जनजागृतीसाठी शाळा व महाविद्यालयांमध्ये विविध स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले होते. या स्पर्धांचा बक्षीस वितरण समारंभ शिवाजीनगर–घोले रोड क्षेत्रीय कार्यालयात पार पडला.

मतदानाबाबत जागरूकता निर्माण करण्यासाठी निबंध, चित्रकला, ग्रीटिंग कार्ड, वक्तृत्व, कविता लेखन, रांगोळी आणि प्रश्नमंजुषा अशा विविध स्पर्धा घेण्यात आल्या. या स्पर्धांमध्ये चंद्रकांत दरोडे विद्यालय, आपटे प्रशाला, मॉर्डन हायस्कूल शिवाजीनगर, पी.ई.एस. गर्ल्स हायस्कूल, पी.ई.एस. मॉर्डन इंग्रजी माध्यम हायस्कूल, श्री शिवाजी प्रीपेटरी मिलिटरी हायस्कूल, मॉर्डन महाविद्यालय, आयएलएस विधी महाविद्यालय, फर्ग्युसन महाविद्यालय, आबासाहेब गरवारे महाविद्यालय, मराठवाडा मित्र मंडळ महाविद्यालय, शासकीय तंत्रनिकेतन पुणे आणि विमलाबाई गरवारे प्रशाला आदी शैक्षणिक संस्थांतील विद्यार्थ्यांनी उत्स्फूर्त सहभाग नोंदवला.

विद्यार्थ्यांचा मोठा सहभाग

स्पर्धांमध्ये निबंध स्पर्धेत 564, चित्रकला स्पर्धेत 824, वक्तृत्व स्पर्धेत 194, रांगोळी स्पर्धेत 179, कविता लेखन स्पर्धेत 44, ग्रीटिंग कार्ड स्पर्धेत 199 आणि प्रश्नमंजुषा स्पर्धेत 98 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. त्यापैकी 148 विजेत्या विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक साहित्य व प्रमाणपत्र देऊन महापालिका सहाय्यक आयुक्त बाळासाहेब ढवळे पाटील यांच्या हस्ते सन्मानित करण्यात आले. प्रशासन अधिकारी धनराज वाल्मिकी, स्वीप व्यवस्थापन कक्षाचे प्रमुख दीपक कदम, सागर काशीद आणि स्वयंसेवक शंकर देवकर उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन दीपक कदम यांनी केले.

epaper.navarashtra.com

News Paper Clippings Related to MCASC(Autonomous) Pune 5

लोकशाही हक्कांसाठी विद्यार्थ्यांची फेरी

पुणे : शिक्षण संस्थांमधील लोकशाही संकुचित होत असल्याच्या पार्श्वभूमीवर विद्यार्थ्यांनी 'कॅम्पस डेमॉक्रसी'च्या मागण्यांसाठी पुढाकार घेतला आहे. शहीद दिनाच्या निमित्ताने स्टुडंट्स फेडेरेशन ऑफ इंडिया (एसएफआय) शहर समितीच्या वतीने आज (सोमवारी) शिवाजी नगर येथील मॉडर्न महाविद्यालयत येथून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठापर्यंत 'कॅम्पस डेमॉक्रसी जत्था' काढण्यात येणार आहे.

शिक्षण संस्थांमध्ये सुरक्षेच्या नावाखाली वाढत चाललेले निर्बंध, विद्यार्थ्यांवरील दबाव, संवादावर बंधने आणि संघटनात्मक स्वातंत्र्यावर मर्यादा याविरोधात हा उपक्रम राबविण्यात येत असल्याचे अभिषेक शिंदे आणि गणेश जामकर यांनी पत्रकार परिषदेत सांगितले.

शहरातील अनेक शिक्षण संस्थांमध्ये बाऊन्सर्सच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांवर नियंत्रण ठेवले जात असल्याचा आरोप करण्यात आला आहे. विद्यार्थ्यांच्या चर्चांना अडथळे, मुलामुलींना एकत्र बसण्यावर बंधने; तसेच अभिव्यक्ती स्वातंत्र्यावर मर्यादा यामुळे शैक्षणिक वातावरणावर परिणाम होत आहे. याशिवाय प्राध्यापकांवर होणारे हल्ले, वर्गांमध्ये हस्तक्षेप, तसेच अभ्यासक्रमांवर बाह्य शक्तींचा प्रभाव वाढत आहे. अशा घटनांमध्ये संबंधितांवर कारवाई न होणे आणि सुरक्षाव्यवस्था निष्क्रिय राहणे, ही गंभीर बाब आहे. शुल्कवाढ, निधी वापरातील पारदर्शकतेचा अभाव, प्राध्यापकांची रिक्त पदे, शैक्षणिक सुविधांची कमतरता आणि विविध प्रकारचे भेदभाव यांसारखे प्रश्नही विद्यार्थ्यांसमोर आहेत. या पार्श्वभूमीवर शिक्षण संस्थांमध्ये लोकशाही मूल्ये जपली गेली पाहिजेत.

विद्यार्थ्यांना संवाद, अभिव्यक्ती आणि संघटन स्वातंत्र्य मिळावे, तसेच शिक्षण प्रक्रियेत त्यांचा सक्रिय सहभाग सुनिश्चित करावा, यासाठी हा जत्था आयोजित करण्यात आला आहे. विद्यार्थ्यांनी लोकशाही हक्कांसाठी एकत्र यावे, असे आवाहन शिंदे आणि जामकर यांनी केले.

Kesari 23.3.2026

News Paper Clippings Related to MCASC(Autonomous) Pune 5

नवराष्ट्र
Pune | 23 March 2026 | Page 2

संतुलित आहार

हिमोग्लोबीन, इन्सुलिन आणि अँटिबॉडीजची महत्त्वपूर्ण भूमिका

प्रथिने : निरोगी जीवनाचे अदृश्य आधारस्तंभ

मिताली दंडगे
सहाय्यक प्राध्यापक मॉडर्न कॉलेज, शिवाजीनगर, पुणे

मानवी जीवनाचा पाया म्हणजे पेशी, आणि या पेशींचे योग्य कार्य सुरळीत चालण्यासाठी विविध जैवरेणूंची आवश्यकता असते. त्यापैकी प्रथिने हा अत्यंत महत्त्वाचा घटक मानला जातो. प्रथिने ही अमिनो आम्लांपासून बनलेली जटिल संरचना असून शरीरातील जवळपास प्रत्येक जैविक प्रक्रियेत त्यांचा सहभाग असतो.

मानवी शरीरात हजारो प्रकारची प्रथिने कार्यरत असून ती चयापचय नियंत्रित करणे, पेशींची रचना टिकवणे, ऊर्जानिर्मिती, तसेच रोगप्रतिकारक शक्ती मजबूत करणे यांसारखी अनेक महत्त्वाची कार्ये पार पाडतात. त्यामुळे शरीर मजबूत होते.

इन्सुलिन हेच साखर नियंत्रणाचा मुख्य नियंत्रक

इन्सुलिन हे स्वादुपिंडातील बीटा पेशींमधून स्रवणारे प्रथिन असून रक्तातील साखरेचे प्रमाण नियंत्रित ठेवण्याचे कार्य करते. हे प्रथिन पेशींना ग्लुकोज शोषून घेण्यास मदत करते, ज्यामुळे ऊर्जा निर्मिती होते. जर शरीरात इन्सुलिनची कमतरता असेल किंवा त्याचा योग्य वापर होत नसेल, तर रक्तातील साखरेची पातळी वाढते आणि मधुमेहाचा धोका निर्माण होतो. यामुळे लठ्ठपणा, थकवा, आळस यांसारखे दुष्परिणामही दिसतात. त्यामुळे कमी ग्लायसेमिक निर्देशांक असलेला संतुलित आहार आणि नियमित व्यायाम यांचा अवलंब करणे अत्यंत गरजेचे आहे.

हिमोग्लोबीन : शरीरातील ऊर्जा संतुलनाचे केंद्र

हिमोग्लोबीन हे रक्तातील लोहयुक्त प्रथिन असून ते फुफ्फुसांमधून शरीराच्या सर्व अवयवांपर्यंत ऑक्सिजन पोहोचवण्याचे महत्त्वाचे कार्य करते. यामुळे पेशींना आवश्यक ऊर्जा मिळते आणि शरीराची कार्यक्षमता टिकून राहते. हिमोग्लोबीनमधील लोहामुळेच रक्ताला लाल रंग प्राप्त होतो. याची कमतरता असल्यास अशक्तपणा, थकवा, चक्कर येणे यांसारख्या समस्या उद्भवू शकतात. त्यामुळे आहारात लोहयुक्त पदार्थांसोबत जीवनसत्त्व 'सी'युक्त फळे व भाज्यांचा समावेश करणे आवश्यक आहे. डाळिंब, पालक, बीट यांसारखे अन्नघटक यासाठी उपयुक्त ठरतात.

अँटिबॉडीज : रोगापासून शरीराचे संरक्षण करणारे सैनिक

अँटिबॉडीज किंवा इम्युनोग्लोब्युलिन ही प्रथिने शरीराच्या रोगप्रतिकारक शक्तीचा मुख्य आधार आहेत. ही प्रथिने शरीरात प्रवेश करणाऱ्या बॅक्टेरिया, व्हायरस आणि इतर हानिकारक घटकांना ओळखून त्यांचा नाश करतात. यामुळे शरीर विविध आजारांपासून सुरक्षित राहते. अँटिबॉडीजची कमतरता असल्यास वारंवार आजारी पडणे, जखमा उशिरा भरणे, थकवा जाणवणे तसेच काही गंभीर स्वयंप्रतिकार आजार होण्याची शक्यता वाढते. म्हणूनच संतुलित आहार, नियमित व्यायाम आणि आवश्यकतेनुसार वैद्यकीय सल्ला घेणे अत्यंत महत्त्वाचे आहे. एकूणच, प्रथिने ही केवळ शरीराची रचना टिकवणारी घटक नसून ती निरोगी जीवनासाठी अत्यावश्यक आधारस्तंभ आहेत. योग्य आहार, शारीरिक हालचाल आणि आरोग्यदायी सवयींच्या मदतीने शरीरातील प्रथिनांचे संतुलन राखल्यास दीर्घकाळ निरोगी आणि सक्षम जीवन जगणे शक्य होते.

News Paper Clippings Related to MCASC(Autonomous) Pune 5

पुढारी

प्र-कुलगुरू डॉ. पराग काळकर यांनी विद्यार्थी संघटनांच्या मागण्यांचे निवेदन स्वीकारत मागण्या पूर्ण करण्याचे आश्वासन दिले.

अधिसभेच्या दिवशीच विद्यार्थ्यांचे आंदोलन

- **कुलसचिव नियुक्ती रद्द करण्यासह अन्य मागण्यांसाठी विद्यार्थ्यांचे आंदोलन**

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठामध्ये विविध मागण्यांसाठी शिव-फुले-शाहू आंबेडकरी विचारांच्या विद्यार्थी संघटनांनी एकत्रित येऊन विद्यापीठाची अर्थसंकल्पीय अधिसभा सुरू असतानाच मुख्य इमारतीच्या गेटवरच आंदोलन केले. कुलसचिवपदाची नियुक्ती तातडीने रद्द करावी, 'रुसा'अंतर्गत ६२ कोटी रुपयांचा निधी अखर्चित ठेवणाऱ्या कुलगुरूंना हटवावे, ५ लाख विद्यार्थ्यांचे प्रलंबित निकाल तत्काळ जाहीर करावेत, 'कमवा व शिका' योजनेचे मानधन वाढवावे, शिष्यवृत्ती त्वरित वितरित करावी आणि प्लेसमेंट सुविधा बळकट कराव्यात, या प्रमुख मागण्यांसाठी विद्यार्थी संघटनांनी एकत्र येत तीव्र 'जन आक्रोश' आंदोलन छेडले. यामध्ये विद्यापीठ विद्यार्थी संघर्ष कृती समिती (विद्यापीठ युनिट), स्टुडंट हेल्पिग हँड्स, रिपब्लिकन बहुजन विद्यार्थी परिषद, छात्रभारती, अखिल भारतीय विद्यार्थी परिषद, युवा सेना यांसह विविध आंबेडकरी व पुरोगामी संघटना सहभागी झाल्या होत्या.

दरम्यान, या सर्व संघटनांच्या प्रतिनिधींशी कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी आणि प्र-कुलगुरू डॉ. पराग काळकर यांनी भेट घेऊन त्यांच्या मागण्यांचे निवेदन स्वीकारले. आंदोलनस्थळी व्यवस्थापन परिषद सदस्य डॉ. देवीदास वायदंडे, डॉ. नितीन घोरपडे, अधिसभा सदस्य हर्ष गायकवाड, तसेच परीक्षा व मूल्यमापन मंडळाचे संचालक डॉ. प्रभाकर देसाई यांनीही भेट देऊन विद्यार्थ्यांशी संवाद साधला.

सर्व मागण्यांवर सकारात्मक निर्णय घेतला जाईल, असे आश्वासन त्यांनी दिले. या आंदोलनात अभिषेक शेलकर, शिवा बारोळे, अरुण जाधव, सूरज चवणे, राजन लगड, कुलदीप आंबेकर, नारायण चापके, नितीन आंधळे, सूरज गायकवाड, मयूर भांडे, सौरभ शिंपी, राहुल ससाणे यांच्यासह विविध विद्यार्थी प्रतिनिधी सहभागी झाले होते.

My Pune Edition
Mar 28, 2026 Page No. 03
Powered by: erelego.com

News Paper Clippings Related to MCASC(Autonomous) Pune 5

नवराष्ट्र

Pune | 28 March 2026 | Page 3

कुलसचिवांच्या नियुक्तीविरोधात 'रण'

ऐनउन्हाळ्यात विद्यापीठ तापले; रुसाच्या ६२ कोटींसह निकाल वेळेवर जाहीर करण्याची मागणी

विविध मागण्या; संघटनांचा सहभाग

▸ **पुणे, शहर प्रतिनिधी** सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठातील कुलसचिव पदाची नियुक्ती तातडीने रद्द करावी, रुसा अंतर्गत ६२ कोटी रुपयांचा निधी अखर्चित ठेवणाऱ्या कुलगुरूंना हटवावे, ५ लाख विद्यार्थ्यांचे प्रलंबित निकाल तात्काळ जाहीर करावेत, 'कमवा व शिका' योजनेचे मानधन वाढवावे, शिष्यवृत्ती त्वरित वितरित करावी आणि प्लेसमेंट सुविधा बळकट कराव्यात, या प्रमुख मागण्यांसाठी पुणे विद्यापीठात विविध विद्यार्थी संघटनांनी एकत्र येत आंदोलन केले.

विद्यापीठ विद्यार्थी संघर्ष कृती समिती (विद्यापीठ युनिट), स्टुडन्ट हेल्पिंग हँ , रिपब्लिकन बहुजन विद्यार्थी परिषद, छात्रभारती, अखिल भारतीय विद्यार्थी परिषद, युवासेना यांसह विविध आंबेडकरी व पुरोगामी संघटनांच्या सहभागाने शुक्रवारी मुख्य इमारतीसमोर धरणे आंदोलन करण्यात आले. अर्थसंकल्पीय अधिसभा सुरू असतानाच विद्यार्थ्यांनी मुख्य प्रवेशद्वारावर आंदोलन करत प्रशासनाविरोधात घोषणाबाजी केली.

६२ कोटी रुपयांचा निधी अखर्चित ठेवणा या कुलगुरूंना हटवावे

५ लाख प्रलंबित निकाल तात्काळ जाहीर करावेत

विद्यार्थी संघटनांच्या मते, विद्यापीठात गेल्या काही काळात प्रशासनाचा कारभार ढासळला असून, विद्यार्थीकेंद्रित धोरणांना दुय्यम स्थान दिले जात आहे. रुसा योजनेअंतर्गत मिळालेला ६२ कोटी रुपयांचा निधी वापरात न आणणे, परीक्षा निकाल प्रलंबित ठेवणे, संशोधन आणि शैक्षणिक समित्यांचे गठण न करणे, तसेच महत्त्वाची पदे प्रभारी तत्त्वावर चालवणे, या बाबींमुळे शैक्षणिक गुणवत्ता घसरत असल्याचा आरोप करण्यात आला.

दरम्यान, या सर्व संघटनांच्या प्रतिनिधींशी कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी आणि प्र-कुलगुरू डॉ. पराग काळकर यांनी भेट घेऊन त्यांच्या मागण्यांचे निवेदन स्वीकारले. आंदोलनस्थळी व्यवस्थापन परिषद सदस्य डॉ. देवीदास वायदंडे, डॉ. नितीन घोरपडे, अधिसभा सदस्य हर्ष गायकवाड, तसेच परीक्षा व मूल्यमापन मंडळाचे संचालक डॉ. प्रभाकर देसाई यांनीही भेट देऊन विद्यार्थ्यांशी संवाद साधला. सर्व मागण्यांवर सकारात्मक निर्णय घेतला जाईल, असे आश्वासन त्यांनी दिले.

आंदोलन चिघळणार?

या आंदोलनात अभिषेक शेलकर, शिवा बारोळे, अरुण जाधव, सुरज चवणे, राजन लगड, कुलदीप आंबेकर, नारायण चापके, नितीन आंधळे, सुरज गायकवाड, मयुर भांडे, सौरभ शिंपी, राहुल ससाणे यांसह विविध विद्यार्थी प्रतिनिधी व मोठ्या संख्येने विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला. एकूणच, कुलगुरूंच्या कार्यपद्धतीविरोधात आणि विविध विद्यार्थी प्रश्नांवरून पेटलेले हे आंदोलन आगामी काळात अधिक तीव्र होण्याची चिन्हे आहेत.

संघटनेच्या विविध मागण्या

आंदोलकांनी 'कमवा व शिका' योजनेच्या ताशी मानधनात वाढ, सर्व शिष्यवृत्ती तात्काळ विद्यार्थ्यांच्या खात्यात वर्ग करणे, प्लेसमेंट सेल कार्यान्वित करून रोजगाराच्या संधी वाढवणे, कॅम्पसमध्ये सीसीटीव्ही बसवणे, दिव्यांग विद्यार्थ्यांसाठी सुविधा उपलब्ध करणे, गॅस टंचाईमुळे निर्माण झालेली जेवणाची समस्या सोडवणे आदी मागण्याही मांडल्या. तसेच, कुलसचिव पदावर झालेली वादग्रस्त नियुक्ती रद्द करून संबंधित अहवाल सार्वजनिक करावा आणि प्रक्रियेत जबाबदारांवर कारवाई करावी, अशी मागणी करण्यात आली.

अनेक विद्यार्थ्यांसमोर रोजच्या जेवणाचे गंभीर संकट

"महागाईच्या पार्श्वभूमीवर 'कमवा व शिका' योजनेचे मानधन वाढवणे आणि शिष्यवृत्ती तत्काळ देणे आवश्यक आहे. विद्यार्थ्यांच्या प्रश्नांकडे दुर्लक्ष झाल्यास आंदोलन अधिक तीव्र करू

-अभिषेक शेलकर,
विद्यापीठ युनिट

"विद्यापीठ प्रशासनाने विद्यार्थ्यांच्या मूलभूत प्रश्नांकडे तात्काळ लक्ष देणे गरजेचे आहे. मागण्या मान्य न झाल्यास आंदोलन आणखी तीव्र करण्यात येईल.

- राहुल ससाणे
विद्यापीठ विद्यार्थी संघर्ष कृती समिती

"वादग्रस्त कुलसचिव नियुक्ती तात्काळ रद्द न झाल्यास न्यायालयीन लढा उभारू.

-कुलदीप आंबेकर
अध्यक्ष - स्टुडन्ट हेल्पिंग हॅन्डस

"विद्यापीठातील कॅन्टीनमध्ये गॅस टंचाई निर्माण झाल्यामुळे अनेक विद्यार्थ्यांसमोर जेवणाचे गंभीर संकट निर्माण झाले आहे. अशा विविध मागण्यांसंदर्भात विद्यार्थ्यांनी तीव्र आंदोलन केले. विद्यार्थ्यांच्या या मागण्या मंजूर नाही झाल्या तर विद्यार्थी अजून आक्रमक आंदोलन करतील.

-नितीन आंधळे,
विद्यार्थी प्रतिनिधी

epaper.navarashtra.com

News Paper Clippings During March 2026

Section: Education

Why is the NEP undergrad course in chaos?

What are the challenges? Why are both students and teachers struggling with the fourth year schedule? Is there extra funding from UGC for the fourth year programme? What about infrastructure? Why are there frequent changes in guidelines? What lies ahead?

Priscilla Jebaraj

The story so far:

India's fledgling four-year undergraduate programme, recommended as part of the National Education Policy (NEP), 2020 has reached a critical point, with the first students who opted for four-year degrees now in their final semester. The roll-out has been chaotic, as students and faculty cope with changing guidelines, uncertainty regarding learning outcomes, and a severe shortage of infrastructure, funding, and faculty.

What is the four year UG programme?

The NEP 2020 proposed a complete overhaul of higher education in India. Among the changes recommended was an expansion of the country's traditional three-year bachelors degree structure into four years, aligned with global standards, with an expanded curriculum intended to focus on flexibility, interdisciplinary learning, exposure to research, and skill development. Students would have multiple entry and exit options. After one year, they could get a certificate; after two years, a diploma; after three years, a Bachelor's degree; and after four years, a Bachelor's degree with honours, or options such as honours with a research or entrepreneurship focus.

'Students do not have sufficient training or access to proper material for their fourth year of research'

ISTOCKPHOTO

The University Grants Commission (UGC) issued its guidelines for this model, as part of its Curriculum and Credit Framework, in December 2022. Earlier that year, however, several universities had already started rolling out four-year programmes from the 2022-23 academic year, as part of the implementation of NEP, including top central universities such as Delhi University, Aligarh Muslim University (AMU), and Ambedkar University. There are thousands of students in these institutions now in their final semester of study. The Karnataka government also announced its own implementation of NEP, and launched four-year programmes across the State, in public and private institutions. A year later, the Union government announced that 105 universities would enrol students into four-year programmes in 2023-24, including 19 central universities, 22 State universities, 18 State private universities, and over 40 deemed-to-be universities.

What have been the challenges?

In Delhi University alone, 23,337 students are now in their fourth year, according to K. Ratnabali, Dean of Academic Affairs. About 13,000 of them have chosen to complete a dissertation or thesis, so that they can earn an honours with research degree. The rest of the students will complete extra coursework in their fourth year, including skill-based programmes, while a few hundred have opted for an entrepreneurship focus, or a translation or other academic projects. "The four-year Undergraduate Programme in its current form represents a mockery," says Maya John, an assistant professor at Jesus and Mary College, who is a member of DU's Academic Council. She says students are struggling with "unreasonable research outcomes" dictated by the university authorities, including the requirement for Scopus-indexed journal publications and presentations in international or national conferences. Dr. Ratnabali says this requirement has now been diluted, with the university willing to accept a paper presentation or submission, without actual publication. Students, however, complain that the constant changes in guidelines from the university, and individual college departments have often been contradictory and disconcerting.

Students do not have sufficient training or access to proper materials for their fourth year of research, says Madhuri Sharma, who is part of the history faculty at Bharathi College, noting that undergraduates are not allowed research access to the Teen Murti library, the National Archives, or the National Museum, and have only restricted access even to DU's Central Reference Library. Moreover, "teachers are also overloaded, research supervision is not counted as part of their working hours," says Dr. Sharma.

"At AMU, over 90% of students stayed on for the fourth year in many subjects, leading to immense pressure on faculty and infrastructure," says Aftab Alam, a member of the Academic Council at AMU. "For science programmes, we simply do not have the requisite lab facilities to support undergraduate research. Faculty are continuously appealing for infrastructure and additional teachers, but there is no extra funding from UGC."

"The fourth year programme is an additional burden to both the student and the exchequer, simply to ape a western model. There is a commercial impetus from private universities, who simply want to get one more year of fees," says Navneet Sharma, an education professor at the Central University of Himachal Pradesh, who was also a member of the Karnataka State Education Policy task force that recommended a return to the traditional three-year degree programme in the State from 2024-2025 onwards. "Keeping a four-year degree programme would potentially reduce access to undergraduate education for the poor, the socially disadvantaged groups such as Scheduled Castes, Scheduled Tribes, women and students from rural areas," the Karnataka Education department said in its order to abandon the four-year programme.

What changes may help the next batch?

Dr. Alam suggested that UGC take feedback from faculty and students in the trenches of the four-year programme to adapt its guidelines to ground realities. Dr. Ratnabali agrees that more infrastructure, especially laboratories, are needed to make the four-year programme a success, and recommends that colleges apply for a HEFA (Higher Education Financing Agency) loan from the government before the start of the next academic year, and also seek funding from research agencies.

The Hindu 1.3.2026

News Paper Clippings During March 2026

Section: Education

लोकमत

मस्ट READ

बीएससी, बी.कॉमचे अभ्यासक्रमही लवकरच मराठीत

डॉ. शैलेंद्र देवळाणकर यांची विश्व मराठी संमेलनात ग्वाही

लोकमत न्यूज नेटवर्क

नाशिक : राज्यात लागू झालेले नवीन शैक्षणिक धोरण मराठी मातृभाषेवर आधारित असून पाश्चात्त्य भाषेच्या गुलामगिरीतून मराठी भाषेला मुक्त करायचे असल्याने शासन मराठीच्या समृद्धीसाठी पावले उचलत आहे. उच्च शिक्षणावरील आधारित असलेले काही अभ्यासक्रम मराठीत सुरू केले असून बीएससी व बी. कॉमचे सर्व अभ्यासक्रमही लवकरच मराठी भाषेत लागू केले जातील. त्यासाठी शासन काम करीत असल्याची माहिती उच्च शिक्षण विभागाचे संचालक डॉ. शैलेंद्र देवळाणकर यांनी विश्व मराठी संमेलनातील परिसंवादात दिली.

राज्यातील प्रमुख विद्यापीठांच्या कुलगुरूंनीदेखील अभ्यासक्रमांमध्ये मायबोलीचा माय मराठीसाठी आग्रह धरला. संमेलनात रविवारी सकाळी 'अभ्यासक्रमातील मराठी भाषा' या विषयावर परिसंवादाचे आयोजन करण्यात आले. यात डॉ. देवळाणकर, मुंबई विद्यापीठाचे कुलगुरू रवींद्र कुलकर्णी, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी, यशवंतराव चव्हाण विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. संजीव सोनवणे यांनी सहभाग घेतला.

संमेलनात अंध (दिव्यांग) मुलींनी मल्लखांबचे प्रात्यक्षिक केले.

मराठी ही तंत्रज्ञानाची भाषा व्हावी

१ केवळ मराठीचे ज्ञान नको तर अभिमान बाळगा, असे आवाहन डॉ. देवळाणकर यांनी केले. कुलगुरू डॉ. रवींद्र कुलकर्णी म्हणाले की, मराठी भाषा तंत्रज्ञानाची भाषा व्हावी. तर डॉ. सुरेश गोसावी म्हणाले की, विज्ञानाचे सूत्र समजून घ्यायचे असेल तर भाषा समजून घ्यावी लागेल.

२ भाषा ही मनातली असते. भाषेचा शास्त्र म्हणून विचार करावा. कुलगुरू डॉ. संजीव सोनवणे म्हणाले की, मराठीला जागतिक स्तरावर नेण्यासाठी तंत्रस्नेही निर्माण करावे लागतील. डॉ. आवलगावकर यांनी मराठीसाठी आत्मविश्वास बाळगावा, विद्यापीठांनी शाखांत मराठी अनिवार्य करावी, असे आवाहन केले.

Pune Main
Page No. 3 Mar 02, 2026
Powered by: erelego.com

News Paper Clippings During March 2026

Section: Education

BSc, BCom courses in Marathi as state moots learning in local lang

SwatiShindeGole
@timesofindia.com

WILL IT RESHAPE POSTGRADUATE STUDIES?

Academicians said that similar mother tongue initiatives encouraged under the National Education Policy have shown improved classroom participation and reduced learning anxiety among students

➤ State officials indicated that curriculum translation, glossary development and faculty training are currently in progress, with phased implementation expected once academic resources are finalised

➤ **If executed effectively, educators believe the introduction of Marathi medium undergraduate courses could reshape higher education by widening access, improving comprehension and restoring confidence among thousands of students entering college each year**

File photo

"Maharashtra's plan aims to create bilingual graduates who can learn complex subjects in Marathi while remaining comfortable with English for professional communication
— **Sanjay Dahibhate** | A RETIRED TEACHER

Pune: Maharashtra's higher education system is preparing for a significant shift as the state govt moves to introduce Bachelor of Science (BSc) and Bachelor of Commerce (BCom) programmes in the Marathi medium to make it more accessible to students from regional language schools.

Higher education director Shailendra Deolankar recently confirmed that work is underway to make full undergraduate curricula in BSc and BCom available in Marathi across state universities. He said, "The initiative is part of Maharashtra's broader effort to strengthen mother tongue-based learning and reduce academic barriers faced by students transitioning from Marathi medium schooling to English-dominated college education."

Education experts say the move could benefit students from semi-urban and rural backgrounds who often struggle with technical terminology despite having strong conceptual abilities.

Savitribai Phule Pune University's vice chancellor Suresh Gosavi said learning in one's own language strengthens understanding rather than limiting academic growth. "Students grasp scientific concepts more deeply when they learn in a language they think in. Language should not become an obstacle to curiosity and knowledge," Gosavi said.

Drawing from his academic experience, Gosavi said, "During my years as a teacher, I have seen many bright students hesitate to participate simply because they were not confident in English. When explanations were given in Marathi, their engagement and confidence improved immediately."

Students, however, expressed cautious optimism about the transition. "I studied in the Marathi medium up to Std XII, so understanding subjects in Marathi will definitely help. But we are also worried whether it will affect job opportunities where English communication is expected," Rutuja Jadhav, a first-year commerce aspirant from Ahilyanagar, said.

Omkar Patil, an engineering aspirant-turned-BSc applicant, said the idea feels encouraging but unfamiliar. "Concepts will be easier, especially in subjects like physics and mathematics. Still, we hope colleges will also teach English terminology so we can compete nationally," he added.

Teachers said that the success of the initiative will depend heavily on its execution. City-based commerce lecturer Meenal Kulkarni welcomed the policy but cautioned that groundwork is essential.

"The intention is excellent because many capable students lose confidence due to language barriers. However, challenges will include standardising terminology, training faculty and preparing quality textbooks. Teachers will also need orientation to maintain uniform academic standards," she added.

The Times of India 4.3.2026

News Paper Clippings During March 2026

Section: Education

पुढारी

पुढारी ANCHOR

'स्वयंम' अभ्यासक्रमांची मॅपिंग प्रक्रिया राबविणार

विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या विद्यापीठांना सूचना

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

'स्वयंम' संकेतस्थळाद्वारे राबविल्या जाणाऱ्या अभ्यासक्रमांचे विद्यार्थ्यांच्या प्रतिसादानुसार मॅपिंग करण्याच्या सूचना विद्यापीठ अनुदान आयोगाने (यूजीसी) देशभरातील विद्यापीठांना दिल्या आहेत. स्वयम् अभ्यासक्रमांचे सक्षमीकरण आणि आगामी काळातील नियोजनाच्या उद्देशाने अभ्यासक्रमांची मॅपिंग प्रक्रिया राबविली जाणार आहे.

यूजीसीचे सचिव प्रा. मनीष जोशी यांनी याबाबतचे परिपत्रक प्रसिद्ध केले आहे. यापूर्वी ९ डिसेंबर २०२५ रोजी जानेवारी २०२६ सत्रासाठी स्वयम् अभ्यासक्रमांच्या विद्यापीठांच्या अभ्यासक्रमामध्ये श्रेयांक हस्तांतरण करण्याच्या अनुषंगाने मॅपिंग करण्याबाबतच्या सूचना देण्यात आल्या होत्या. आता जुलै २०२६ च्या सत्रासाठी पुढील नियोजन अधिक परिणामकारक करण्याच्या उद्देशाने अभ्यासक्रमांचे मागणी आधारित मॅपिंग करण्याबाबत स्पष्ट करण्यात आले आहे. केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयाच्या सल्ल्यानुसार मॅपिंग उपक्रम राबविण्यात येत आहे. विद्यापीठांनी उपलब्ध स्वयंम अभ्यासक्रमांची तपासणी करून अभ्यासक्रमांशी त्यांचे संलग्नीकरण शक्य आहे का? याबाबत अभिप्राय देण्याबाबत परिपत्रकात नमूद करण्यात आले आहे. स्वयंम अभ्यासक्रम आणि विद्यापीठ अभ्यासक्रम, यांच्यातील मॅपिंग प्रमाण, प्रत्येक अभ्यासक्रमासाठी आवश्यक श्रेयांक, स्वयंम अभ्यासक्रमाची भाषिक उपयुक्तता, अभ्यासक्रमाचा पदवी, पदव्युत्तर असा स्तर, स्टेम (विज्ञान, तंत्रज्ञान, अभियांत्रिकी, गणित), मानव्यविद्या, कायदा, व्यवस्थापन, कृषी, पर्यावरण अध्ययन, अशा विषयांची ओळख, पुढील सत्रात आवश्यक असलेले स्वयम् अभ्यासक्रम, उपलब्ध नसलेले अभ्यासक्रम, विद्यापीठांच्या गरजा या अनुषंगाने तपासणी करण्याच्या सूचना देण्यात आल्या आहेत. विद्यापीठांकडून येणारे प्रतिसाद संबंधित अभ्यासक्रमांच्या समन्वयकांना पाठवून अभ्यासक्रम विकसित करणे, सुधारणा-बदल करण्यात येणार असल्याचे स्पष्ट करण्यात आले आहे.

स्वयंम अभ्यासक्रमांविषयी...

केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयाने स्वयंम या ऑनलाइन शिक्षण संकेतस्थळाची निर्मिती केली आहे. या संकेतस्थळाद्वारे देशभरातील विद्यार्थी, शिक्षक, सर्वसामान्य नागरिकांना विविध विद्याशाखांतील अभ्यासक्रम मोफत उपलब्ध होतात. हे अभ्यासक्रम ऑनलाइन पद्धतीने शिकता येतात तसेच परीक्षेद्वारे श्रेयांक किंवा प्रमाणपत्र मिळवता येते. अभ्यासक्रम मोफत असले, तरी प्रमाणपत्र किंवा श्रेयांकासाठी नाममात्र शुल्क आकारले जाते. काही अभ्यासक्रमांसाठी विद्यापीठांमध्ये श्रेयांक हस्तांतरणाची सुविधा दिली जाते.

Pune Edition
Mar 11, 2026 Page No. 07
Powered by: erelego.com

News Paper Clippings During March 2026

Section: Education

प्रभात
www.dainikprabhat.com

विद्यार्थ्यांना मिळणार सर्व शैक्षणिक दाखले

महाविद्यालयांमध्येच आपले सरकार सेवा केंद्र; जिल्हा प्रशासनाचा निर्णय

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. १० - महाविद्यालयांमध्येच आवश्यक दाखले मिळावेत यासाठी आपले सरकार केंद्र सुरू करण्यासाठी येत असलेल्या अडचणी आता दूर करण्यात आल्या आहेत. त्यामुळे जिल्ह्यातील आणखी १८ महाविद्यालयामंध्ये हे केंद्र सुरू करण्यात येणार आहे. यापूर्वी १० महाविद्यालयांत केंद्र सुरू करण्याची मान्यता मिळाली होती. ही संख्या आता २८ वर पोहचली असून, यात आणखी वाढ होईल, अशी माहिती जिल्हा प्रशासनाकडून देण्यात आली. त्यामुळे या महाविद्यालयांमधून विद्यार्थ्यांना दाखले मिळणार आहेत.

दहावी आणि बारावीच्या निकालानंतर विद्यार्थ्यांना प्रवेशासाठी विविध प्रकाराचे दाखले लागतात. दरवर्षी या परीक्षांचे निकाल लागल्यानंतर आपले सेवा केंद्रात हे दाखले मिळविण्यासाठी पालक आणि विद्यार्थ्यांची गर्दी होते. गर्दी झाल्यामुळे त्याचा ताण यंत्रणेवर येतो. अनेकदा हे दाखले वेळेत न मिळाल्यामुळे विद्यार्थ्यांना प्रवेशासाठी अडचणी निर्माण होतात. या पार्श्वभमीवर जिल्हा प्रशासनाने महाविद्यालयांमध्ये आपले सरकार सेवा केंद्र सुरू करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

आपले सरकार केंद्रात विविध प्रकारचे सुमारे ६९ दाखले उपलब्ध होणार आहेत. महाविद्यालयांसाठी लागणाऱ्या विविध प्रकारचे दाखले आता जिल्ह्यातील ४०० महाविद्यालयांत उपलब्ध करून देण्यात येणार असून, पहिल्या टप्प्यात सुमारे १०० महाविद्यालयांत आपले सरकार सेवा केंद्र सुरू करण्यात येणार आहे. आतापर्यंत ७० महाविद्यालयांनी हे केंद्र सुरू करण्यासाठी तयारी दर्शविली आहे, अशी माहिती जिल्हा प्रशासनाकडून देण्यात आली. त्यानुसार हे सर्व अर्ज मान्यतेसाठी माहिती व तंत्रज्ञान विभागाकडे पाठविण्यात आले होते. त्यानुसार १० अर्जांना मान्यता मिळाली असून, अन्य ६० अर्जांमध्ये तांत्रिक त्रुटी काढण्यात आली होती.

Pune City Edition
Mar 11, 2026 Page No. 15
Powered by: erelego.com

News Paper Clippings During March 2026

Section: Education

Schools to set up guidance centres ahead of FYJC admissions

Kimaya Boralkar
punletters@hindustantimes.com

PUNE: As Maharashtra gears up for the First Year Junior College (FYJC) admissions for the 2026-27 academic year, the education department has begun preparations to ensure a smoother and more transparent Centralised Admission Process (CAP), building on lessons learned from last year's challenges.

The Directorate of Secondary and Higher Secondary Education has instructed all government and aided schools to establish 'guidance centres' to assist students in filling out online application forms. Schools have also been directed to organise counselling and awareness sessions for students and parents after the Secondary School Certificate (SSC) examinations.

According to officials, the FYJC admission process will continue to be conducted entirely through a centralised online system. Students will be able to search for colleges, check streams, medium, intake capacity, and available seats, and submit their preferences through the portal. Admissions will include various quotas, such as in-house, management, and minority quotas, along with constitutional and parallel reservations.

Mahesh Palkar, director of education (Secondary and Higher Secondary), issued a circular on March 20 directing education officers to ensure that schools are fully prepared before the admission process begins. This includes completing institutional registration, verifying intake capacities, and setting up support systems for students.

Schools have also been asked to help students verify and submit their forms, preferably through their SSC schools, to minimise errors.

Students faced repeated portal crashes, login failures last year. REPRESENTATIVE PIC

A key focus this year is ensuring that students have all the necessary documents ready in advance. These include SSC mark sheets, school leaving certificates, domicile certificates, caste and non-creamy layer certificates, EWS certificates, and relevant documents for special categories such as special students(PwD), sports, and orphan students.

The department has also urged coordination with revenue authorities to facilitate the timely issuance of these documents.

The move comes in response to widespread confusion and technical issues reported during last year's first-ever statewide CAP rollout. Students faced repeated portal crashes, login failures, and incomplete submissions due to heavy traffic and lack of clarity in the application process.

> We have instructed schools across the state to complete pre admission preparations and ensure that students have all the required documents ready.
>
> **MAHESH PALKAR,** director of education (Secondary and Higher Secondary)

Palkar said, "Last year, the confusion arose primarily because the CAP was being implemented for the first time. This year, we have taken comprehensive measures to ensure a smooth execution.

We have instructed all education officers and schools across the state to complete pre admission preparations and ensure that students have all the required documents ready. Additionally, we have instructed to provide structured counselling to students after the SSC examinations, which we believe will assist them in navigating the admission process effectively."

Taking these issues into account, the department has emphasised structured counselling, better communication, and technical preparedness this year.

Officials have indicated that the first phase of the CAP is likely to begin in April, soon after SSC exams conclude, with results expected in early May.

Hindustan Times 22.3.2026

News Paper Clippings During March 2026

Section: Education

पुढारी

चौथ्या वर्षाच्या मार्गदर्शक सूचना जाहीर

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी सुरू होऊन तीन वर्षे पूर्ण झाली असून, चौथ्या वर्षाला सुरुवात झाली आहे. परंतु, अद्याप चौथ्या वर्षाच्या ऑनर्स पदवी, ऑनर्स विथ रिसर्च पदवीबाबत विद्यापीठा कडून स्वायत्त महाविद्यालयांना कोणतेही मार्गदर्शन करण्यात आलेले नव्हते. यासंदर्भात अधिसभेत आवाज उठवला गेला. अखेर विद्यापीठाने मार्गदर्शक सूचना जाहीर करून संकेतस्थळावर प्रसिद्ध केल्याचे स्पष्ट झाले आहे.

विद्यापीठाच्या अधिसभेत स्वायत्त महाविद्यालयांच्या चार वर्षे पदवी अभ्यासक्रमाबाबत डॉ. बाळासाहेब सागडे यांनी स्थगन प्रस्ताव मांडला. त्यावर सविस्तर चर्चा करण्यात आली. राज्यातील सर्व स्वायत्त महाविद्यालयात राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी शैक्षणिक वर्ष २३- २४ पासून पदवीस्तरावर सुरू झाली आहे. शैक्षणिक वर्ष २६ -२७ पासून सर्व स्वायत्त महाविद्यालयात पदवीचे चौथे वर्ष सुरू होणार आहे. चौथ्या वर्षाची ऑनर्स पदवी , ऑनर्स विथ रिसर्च पदवी उपलब्ध करून देणे अपेक्षित आहे. त्यामुळे विद्यापीठाने पदव्युत्तर पदवी व ऑनर्स पदवी प्रवेश द्यावयाच्या विषयांची प्रवेशक्षमता अजून निश्चित केलेली नाही. तसेच त्यासाठी पात्रता काय असेल, याबाबतही निर्णायक भूमिका घेण्यात आली नसल्याचे अधिसभा सदस्यांनी विद्यापीठ प्रशासनाच्या निदर्शनास आणले. विद्यापीठाने चौथ्या वर्षाच्या मार्गदर्शक सूचनांचा तब्बल १२ पानांचा मसुदा जाहीर केला असून, महाविद्यालयांनी संबंधित सूचना विद्यार्थ्यांना कळविणे गरजेचे असल्याचे स्पष्ट केले. यामध्ये प्रशासनाला करावी लागणारी कामे, शैक्षणिक मार्गदर्शन सूचना, चौथ्या वर्षात काय अभ्यासक्रम असणार आहे, चौथ्या वर्षाची क्रेडीट सिस्टिम कशी असेल, चौथ्या वर्षातील प्रवेश प्रक्रिया नेमकी कशी राबवायची आदींचा या मसुद्यात समावेश केला.

Pune Edition

Mar 30, 2026 Page No. 05

Powered by: erelego.com

News Paper Clippings During March 2026

Section: Education

नवराष्ट्र
Pune | 30 March 2026 | Page 5

मसुदा मार्गदर्शक तत्वे जाहीर

पुणे विद्यापीठाचा निर्णय; ऑनर्स व संशोधनासह रूपरेषा स्पष्ट

▶ **पुणे, शहर प्रतिनिधी.** सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार चार वर्षांच्या पदवी अभ्यासक्रमाच्या चौथ्या वर्षाच्या अंमलबजावणीसाठी मसुदा मार्गदर्शक तत्त्वे जाहीर केली आहेत. विद्यापीठ अधिकार मंडळाच्या निर्णयानंतर हा मसुदा सर्व संलग्न महाविद्यालये, संस्था आणि विद्यापीठीय विभागांना पाठविण्यात आला आहे.

राज्य सरकारच्या दिनांक २० एप्रिल २०२३ च्या शासन निर्णयानुसार, पुणे विद्यापीठाने शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ पासून स्वायत्त महाविद्यालये आणि विद्यापीठ विभागांमध्ये, तर २०२४-२५ पासून सर्व संलग्न महाविद्यालयांमध्ये नवीन अभ्यासक्रम राबविण्यास सुरुवात केली आहे. त्यानुसार स्वायत्त संस्थांमध्ये २०२६-२७ पासून आणि संलग्न महाविद्यालयांमध्ये २०२७-२८ पासून चौथे वर्ष (ऑनर्स/ऑनर्स विथ रिसर्च) सुरू करण्यात येणार आहे.

चार वर्षांच्या पदवी अभ्यासक्रमातील पर्याय

चार वर्षांच्या पदवी अभ्यासक्रमात विद्यार्थ्यांना दोन पर्याय उपलब्ध असतील. पहिला 'ऑनर्स (एवाययूजीएच)' हा असून त्यासाठी १६० ते १७६ क्रेडिट्स पूर्ण करणे आवश्यक आहे. या पर्यायात प्रमुख विषयावर लक्ष केंद्रित करत चौथ्या वर्षात इंटर्नशिपचा समावेश असेल.

- दुसरा पर्याय 'ऑनर्स विथ रिसर्च (एवाययूजीएच)' असून यामध्ये १६० ते १७६ क्रेडिट्ससह १२ क्रेडिट्सचा संशोधन प्रकल्प किंवा प्रबंध पूर्ण करावा लागणार आहे.
- चौथ्या वर्षासाठी प्रवेश घेण्यासाठी विद्यार्थ्यांनी एबीसी-एनएडी पोर्टलवर नोंदणी केलेली असणे आवश्यक आहे. तसेच पहिल्या तीन वर्षांत किमान ७.५ सीजीपीए मिळवणे आणि कोणताही एटीकेटी किंवा बॅकलॉग नसणे बंधनकारक राहणार आहे.

महाविद्यालयांसाठी अटी तसेच नियम

चौथे वर्ष सुरू करण्यासाठी महाविद्यालयांना नियमानुसार परवानगी घ्यावी लागणार आहे. ज्या महाविद्यालयांकडे पदव्युत्तर अभ्यासक्रम आणि संशोधन केंद्र उपलब्ध आहे, त्यांना काही सवलती देण्यात आल्या आहेत. संशोधनासह ऑनर्स अभ्यासक्रम राबविण्यासाठी किमान दोन कायमस्वरूपी प्राध्यापक, आवश्यक संशोधन सुविधा, प्रयोगशाळा आणि डिजिटल साधनसामग्री असणे अनिवार्य राहणार आहे.

कौशल्याधारित शिक्षणाचा विद्यार्थ्यांना लाभ मिळणार

प्रवेशासाठी स्वतंत्र समिती स्थापन करून पारदर्शक पद्धतीने प्रक्रिया राबवावी लागेल. आरक्षण धोरण राज्य सरकारच्या नियमांनुसार लागू राहील. फी निश्चितीचा अधिकार संबंधित महाविद्यालयांकडे असला, तरी त्यास संबंधित प्राधिकरणाची मान्यता आवश्यक राहणार आहे.या मार्गदर्शक तत्त्वांमुळे विद्यार्थ्यांना अधिक सखोल शिक्षण, संशोधनाची संधी आणि कौशल्याधारित शिक्षणाचा लाभ मिळणार असल्याचे मानले जात आहे.

epaper.navarashtra.com

Condolence Message

प्रसिद्ध मानसशास्त्रज्ञ आणि बालकारणी डॉ. श्यामला वनारसे यांचे निधन.

डॉ. श्यामला वनारसे यांचे पुणे येथे अल्प आजाराने निधन झाले. त्या ८७ वर्षांच्या होत्या. साहित्य, संगीत, नृत्य, सिनेमा बालकारण आणि मानसशास्त्र अशा अनेक क्षेत्रात त्यांनी महत्त्वाचे योगदान दिले आहे. अनेक पुस्तके आणि लेख त्यांच्या नावावर आहेत. पती दिवंगत ड सुधीर वनारसे यांच्या समवेत त्यांनी औद्योगिक मानसशास्त्र या विषयामार्फत अनेक उद्योगांसमवेत काम केले आहे. या दोघांनी एकत्र लिहिलेल्या स्वभावाला औषध असते या पुस्तकाला राज्य पुरस्कार लाभला आहे. सत्यजित राय आणि भारतीय मन्वंतर या पुस्तकाला देखील राज्य पुरस्कार लाभला. इंग्रजी व मराठी अशा दोन्ही भाषांत त्यांनी विपुल साहित्य निर्मिती केली. गरवारे बालभवन, कलाछाया सांस्कृतिक केंद्र, अक्षरनंदन अशा अनेक संस्थांच्या जडण घडणीत त्यांचा मोलाचा वाटा होता. यांच्या पश्चात त्यांचा मुलगा रंगकर्मी प्रसाद वनारसे, सून लेखिका मृणालिनी वनारसे आणि मुलगी नर्तिका गौरी वनारसे आहेत.

कै.डॉ.शामला वनारसे यांनी मॉडर्न कॉलेज मध्ये उपप्राचार्य आणि मानसशास्त्र विभागप्रमुख म्हणून काम केले होते. विभागातर्फे त्यांना विनम्र अभिवादन.

Condolence Message

लोकमत

प्रसिद्ध मानसशास्त्रज्ञ डॉ. श्यामला वनारसे कालवश

लोकमत न्यूज नेटवर्क

पुणे : ज्येष्ठ मानसशास्त्रज्ञ, लेखिका आणि चित्रपट अभ्यासक डॉ. श्यामला वनारसे (वय ८७) यांचे रविवारी (दि. १) अल्पशा आजाराने निधन झाले. साहित्य, संगीत, नृत्य, चित्रपट, बालकारण आणि मानसशास्त्र अशा अनेक क्षेत्रांत त्यांनी महत्त्वाचे योगदान दिले आहे. त्यांच्या पश्चात मुलगा रंगकर्मी प्रसाद वनारसे, सून लेखिका मृणालिनी वनारसे आणि मुलगी नर्तिका गौरी वनारसे असा परिवार आहे.

अन् चित्रपटांकडे पाहण्याची दृष्टी बदलली

श्यामलाताईंना बालपणापासूनच कलेचा वारसा लाभला. वडील छायाचित्रकार होते. दृश्यकलांकडे पाहण्याची दृष्टी त्यांना तिथून मिळाली. फिल्म आणि टेलिव्हिजन इन्स्टिट्यूट ऑफ इंडियाचे तत्कालीन संचालक प्रा. सतीश बहादूर यांचे एक व्याख्यान श्यामलाताईंनी ऐकले आणि चित्रपटांकडे पाहण्याची त्यांची दृष्टीच बदलून गेली. चित्रपटांचा कलामाध्यम म्हणून विचार, सूक्ष्म विश्लेषण, मौलिक लेखन, भाषांतरे करून त्यांनी चित्रपट अध्यापनाची एक पद्धती विकसित केली. श्यामलाताई मूळ पेशाने मानसशास्त्रज्ञ असल्याने त्या मानव संसाधन विषयातल्या तज्ज्ञ होत्या. अनेक कंपन्या व संस्थांमधून प्रशिक्षक म्हणून त्यांनी काम केले आहे. शाळा, महाविद्यालये, कंपन्या, सामाजिक संस्था, चळवळी, महिला संघटना, अशा सर्वत्र ठिकाणी श्यामलाबाईंनी चित्रपट या माध्यमाचा कल्पक वापर करून त्या-त्या विषयांची मांडणी केली.

दिवंगत पती डॉ. सुधीर वनारसे यांच्या समवेत त्यांनी औद्योगिक मानसशास्त्र या विषयामार्फत अनेक उद्योगांसमवेत काम केले आहे. या दोघांनी एकत्र लिहिलेल्या 'स्वभावाला औषध असते' तसेच सत्यजित राय आणि भारतीय मन्वंतर या पुस्तकांना राज्य पुरस्कार मिळाला आहे.

इंग्रजी व मराठी अशा दोन्ही भाषांत त्यांनी विपुल साहित्य निर्मिती केली. गरवारे बालभवन, कलाछाया सांस्कृतिक केंद्र, अक्षरनंदन अशा अनेक संस्थांच्या जडणघडणीत त्यांचा मोलाचा वाटा होता. 'सेंटर फॉर सायकॉलॉजिकल सर्व्हिसेस' ही संस्था त्या चालवित असत.

Pune Main
Page No. 5 Mar 02, 2026
Powered by: erelego.com

प्रभात
प्रतीक बदलत्या महाराष्ट्राचे
www.dainikprabhat.com

लेखिका डॉ. श्यामला वनारसे यांचे निधन

पुणे, दि. १ - डॉ. श्यामला वनारसे (वय ८७) यांचे पुणे येथे अल्प आजाराने निधन झाले. साहित्य, संगीत, नृत्य, सिनेमा, बालसाहित्य आणि मानसशास्त्र अशा अनेक क्षेत्रांत त्यांनी महत्वाचे योगदान दिले. त्यांच्या पश्चात मुलगा रंगकर्मी प्रसाद, सून लेखिका मृणालिनी आणि मुलगी नर्तिका गौरी असा परिवार आहे. पती दिवंगत डॉ. सुधीर वनारसे यांच्यासमवेत त्यांनी औद्योगिक मानसशास्त्र या विषयामार्फत अनेक उद्योगांसमवेत काम केले. दोघांनी एकत्र लिहिलेल्या स्वभावाला औषध असते या पुस्तकाला राज्य पुरस्कार लाभला आहे. सत्यजित राय आणि भारतीय मन्वंतर या पुस्तकाला देखील राज्य पुरस्कार लाभला. गरवारे बालभवन, कलाछाया सांस्कृतिक केंद्र, अक्षरनंदन अशा अनेक संस्थांच्या जडणघडणीत त्यांचा वाटा होता.

Pune City Edition
Mar 02, 2026 Page No. 5
Powered by: erelego.com

Condolence Message

डॉ. श्यामला वनारसे यांचे निधन

लोकसत्ता प्रतिनिधी

पुणे : ज्येष्ठ मानसशास्त्रज्ञ आणि लेखिका-समीक्षक डॉ. श्यामला वनारसे (वय ८७) यांचे अल्पशा आजाराने रविवारी निधन झाले. त्यांच्या मागे मुलगा प्रसिद्ध रंगकर्मी प्रसाद वनारसे, सून लेखिका मृणालिनी वनारसे आणि मुलगी नृत्य कलाकार गौरी वनारसे असा परिवार आहे. श्यामला वनारसे यांच्या पार्थिवावर रात्री उशिरा वैकुंठ स्मशानभूमी येथे अंत्यसंस्कार करण्यात आले. श्यामला वनारसे यांनी साहित्य, संगीत, नृत्य, चित्रपट, बालकारण आणि मानसशास्त्र अशा क्षेत्रांमध्ये महत्त्वाचे योगदान दिले. पती दिवंगत डॉ. सुधीर वनारसे यांच्या समवेत त्यांनी औद्योगिक मानसशास्त्र या विषयांतर्गत अनेक उद्योगांसमवेत काम केले आहे. या दोघांनी एकत्र लिहिलेल्या 'स्वभावाला औषध असते' या पुस्तकाला राज्य पुरस्कार लाभला होता. श्यामला वनारसे यांच्या 'सत्यजित राय आणि भारतीय मन्वंतर' या पुस्तकालादेखील राज्य पुरस्कार लाभला होता. इंग्रजी आणि मराठी अशा दोन्ही भाषांमध्ये त्यांनी विपुल साहित्यनिर्मिती केली. गरवारे बालभवन, कलाछाया सांस्कृतिक केंद्र, अक्षरनंदन या संस्थांच्या जडणघडणीत त्यांचा मोलाचा वाटा होता.

Loksatta 2.3.2026

पुढारी

ज्येष्ठ लेखिका, मानसशास्त्रज्ञ डॉ. श्यामला वनारसे यांचे निधन

पुणे : ज्येष्ठ लेखिका आणि मानसशास्त्रज्ञ डॉ. श्यामला वनारसे (वय ८७) यांचे पुण्यात अल्पशा आजाराने निधन झाले. त्यांच्या पश्चात पुत्र ज्येष्ठ रंगकर्मी प्रसाद वनारसे, सून लेखिका मृणालिनी वनारसे आणि कन्या नृत्य कलाकार गौरी वनारसे आहेत. त्यांच्या पार्थिवावर वैकुंठ स्मशानभूमीत अंत्यसंस्कार करण्यात आले. डॉ. वनारसे विविध पुस्तके आणि लेख लिहिले. साहित्य, संगीत, नृत्य, चित्रपट, बालकारण आणि मानसशास्त्र अशा अनेक क्षेत्रात त्यांनी महत्त्वाचे योगदान दिले. पती दिवंगत डॉ. सुधीर वनारसे यांच्यासमवेत त्यांनी औद्योगिक मानसशास्त्र या विषयामार्फत अनेक उद्योगांसमवेत काम केले. दोघांनीही एकत्र लिहिलेल्या स्वभावाला औषध असते, या पुस्तकाला राज्य पुरस्कारही मिळाला. सत्यजित राय आणि भारतीय मन्वंतर या पुस्तकाला देखील पुरस्कार मिळाला. तसेच, इंग्रजी आणि मराठी अशा दोन्ही भाषांत त्यांनी विपुल साहित्य निर्मिती केली. गरवारे बालभवन, कलाछाया सांस्कृतिक केंद्र, अक्षरनंदन अशा अनेक संस्थांच्या जडणघडणीत त्यांचा मोलाचा वाटा होता. त्यांना विविध पुरस्कारांनी सन्मानित करण्यात आले.

My Pune Edition
Mar 02, 2026 Page No. 4
Powered by: erelego.com

व्यक्तिवेध

साहित्य, संगीत, नृत्य, चित्रपट, बालकारण आणि मानसशास्त्र अशा अनेक क्षेत्रांत महत्त्वाचे योगदान देणाऱ्या डॉ. श्यामला वनारसे या खऱ्या अर्थाने बहुआयामी व्यक्तिमत्त्व. लेखन, वाचन, मनन आणि चिंतन स्वान्तसुखाय नव्हे, तर समाजामध्ये मिसळून 'शहाणे करून सोडावे सकळ जन' या वृत्तीचे असल्याने रंगकर्मीमध्ये त्यांना आदराचे स्थान होते.

श्रीधर राजगुरू यांच्या 'शिशुरंजन' या बालनाट्य संस्थेमध्ये वासुदेव पाळंदे, दत्ता टोळ, सरिता पदकी आणि मंगेश पदकी, नेमिनाथ उपाध्ये, भा. रा. भागवत, लीलाताई भागवत अशा अनेक व्यक्ती येत. तेथे चित्रकला, गायन, वादन, भाषा आणि नाट्य कार्यशाळांमध्ये श्यामलाताई हसत-खेळत शिबिरे घेत असत. पैसे कमावणे यापेक्षाही त्यातून मूल्य रुजवण्याचे काम त्यांनी केले. त्यांच्या घरी मदतीला जाणाऱ्या युवा कलाकारांनी पुस्तके, चित्रपट आणि संगीतविषयक गप्पांची मेजवानी भेळ खाता खाता अनुभवली आहे. त्यांच्या चेहऱ्यावर सदैव आत्मविश्वास देणारे स्मितहास्य असे. 'तीन पैशाचा तमाशा' नाटकात अनुमामी पंचपात्रेंचे काम त्यांनी केले होते. त्या 'पीडीए' (प्रोग्रेसिव्ह ड्रॅमॅटिक असोसिएशन) या नाट्यसंस्थेत भालबा केळकर, डॉ. जब्बार पटेल आणि डॉ. श्रीराम लागू यांच्यासह काम करत होत्या. 'प्रोग्रेसिव्ह' असणे म्हणजे काय, हे त्यांच्या जगण्यातून कळत असे. त्यांनी लिहिलेली 'प्रतिज्ञा' ही एकांकिका लोकशाही, अन्याय, हक्क, समानता व सहभाव याविषयी भाष्य करून आपल्या देशाच्या प्रतिज्ञेचा नेमका अर्थ सांगणारी होती.

डॉ. श्यामला वनारसे

पती डॉ. सुधीर वनारसे यांच्या समवेत त्यांनी औद्योगिक मानसशास्त्र या विषयांतर्गत अनेक उद्योगांबरोबर काम केले. या दोघांनी एकत्र लिहिलेल्या 'स्वभावाला औषध असते' या पुस्तकाला राज्य पुरस्कार लाभला. श्यामलाताईंच्या 'सत्यजीत राय आणि भारतीय मन्वंतर' या पुस्तकालाही राज्य पुरस्कार मिळाला. इंग्रजी व मराठी अशा दोन्ही भाषांत विपुल साहित्य निर्मिती करणाऱ्या श्यामलाताईंचा गरवारे बालभवन, कलाछाया सांस्कृतिक केंद्र, अक्षरनंदन अशा अनेक संस्थांच्या जडणघडणीत मोलाचा वाटा होता.

नाटक/ चित्रपटांची समीक्षा त्या मानसशास्त्राच्या अंगाने करत. वसंत बापट यांच्या कवितेवर त्यांनी 'पक्षी' नावाचे नाटक साकारले होते. आनंद मोडक यांनी संगीतबद्ध केलेला पु. शि. रेगे यांच्या कवितांवरील 'आनंदभाविनी' हा विलक्षण प्रयोग होता. श्यामलाताईंनी 'स्वप्न' नावाचे नाटुकले लिहिले होते. श्यामलाताईंनी त्याच्या दिग्दर्शनाची जबाबदारी अतुल पेठे यांच्यावर सोपवली होती.

'घाशीराम कोतवाल' नाटकाची वेगळीच अभ्यास समीक्षा त्यांनी केली. नाटकामध्ये प्रत्येक वाक्य, गाणे कसे आणि किती वेळा आळवले जाते, याचा तो लिखित आलेख होता. त्यात वाद्य का, कधी, कशी येतात आणि रागांचे स्वरूप कसे उमलत जाते, अशी मांडणी होती. श्यामलाताई आणि कथक नृत्यगुरू प्रभा मराठे या दोघी नृत्य विषयावर संवाद करत. त्यांची नृत्यविषयक जाण, 'घाशीराम' मधील पदन्यासाच्या नोंदीही त्या पुस्तकात आहेत. अशी आवश्यक; पण किचकट कामे करण्यासाठीचा दमसास श्यामलाताईंकडे होता. आधुनिक विचार आणि ज्ञानमार्गी आस्थेचे होते. हेच बाळकडू घेऊन त्यांचा मुलगा प्रसाद रंगभूमी क्षेत्रात कार्यरत आहे.

Loksatta 9.3.2026

Upcoming Events

April 2026

MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT	SUN
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11 ***Mahatma Jyotiba Phule Jayanti***	12
13	14 ***Bharatratna Dr. B.R. Ambedkar Jayanti***	15	16	17	18	19 ***Mahatma Basweshwar Jayanti***
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30***Rashtrasant Tukdoji Maharaj Jayanti***			

"Education is the key to unlocking the world, a passport to freedom."

OPRAH WINFREY

Other than the Photos of Modern College Pune-5 and Event Photos, Newspaper clipping images, all other images in this Bulletin Issue are downloaded from Google Images., Pinterest, Freepik.com